

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 frt. — Félévre 8 frt. — Negyedévre 4 frt.
Egy hóra 1 frt 50 kr.

HIRDETÉSI DÍJ: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyitótér: sora 25 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

„Magyar Polgár” könyvnyomdája
(Belkőzp-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használhatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltetnek.

KOLOZSVÁR, DECEMBER 14.

Az ultrák sajtója.

Rágalmaz és hazudik. Takargatnók az igazságot, ha szelidebb kifejezést használnánk.

Rágalmazza a magyar fajt, és hazudja a gyűlölség indokait.

Ellensége mindennek, mi a magyar előtt értékkel bír.

A mi örömkünk neki bánat és bosszúság. Bánatunk titkolt vagy nem titkolt öröm. A mi fáj nekünk, az ő neki gyönyörűség. Ha veszteség ér, ő kedvet lel benne, s nyereségnek tekinti a maga számára. A magyar haladás minden jelét leverő bajként fogadja. Megtámadja, desavouálja, vagy elhallgatja.

Nem vesz tudomást a magyar kultúra, magyar életrealitás semmiféle nyilvánulásáról. Ha teszi, csak azért teszi, hogy lehazudtolja; de rendszerint gondosan elrejtje a maga nyája elől mindazt, ami a magyar nemzet államalkotó, sőt bárcsak életképes erőit is, bár a legtávolabbi demonstrálja. Politikai, társadalmi, irodalmi, művészeti, ipari és közgazdasági tevékenységünk eredményei még csak annyiban se találunk nála méltatást, hogy legalább tárgyilagosan regisztráltassanak.

Csak arról tud (az erdélyrészi szász és oláh ultra-sajtóról szólunk) a mit az ő szája íze szerinti szász vagy oláh tesz. A többi itthon terra incognita reá nézve, nem beszél róla, nem létezik — csak egyetlenegy tekintetben.

A fénynek árnyéka is van. Ez ár-

nyéket aztán annál behatóbban ismerteti. Napokat, heteket szentel egy-egy olyan ügynek, mely a magyart kedvezőtlen színben tüntetheti föl. Ilyesmit egész lelkesedéssel tárgyal. Túlozza és kibővíti, s felhasználja a legáltalánosabb kiterjedésű bizonyítéknak.

Ez a politikája. Összerakja a magyar nemzet képét merőben sötét vonásokból. És amin túl nem jut a koromból, odahazudja a feketeséget hamisítással, ferdítéssel, vagy teljes egészében költött ráfogással.

Igy dolgozik az ultrák sajtója az erdélyi részeken. Eltakarja vagy bemocskolja nemzeti életünk fényoldalait, s még egyszer olyan sötétté teszi az árnyoldalkokat.

A ki ismeri e sajtót, az tudja, hogy bizony nem túlozunk.

Esküdt ellenség, halálos ellenség. És egész féktelenséggel arra törekszik, hogy minél több új ellenséget szerezzen itthon és a külföldön.

E sajtó el van terjedve a szász és az oláh nép között. Izgatók ebből predikálják a hitet. Tanítják, hogy a magyarság nem egyéb barbár hordánál, mely zsarnoki erőszakkal a nyakukon ül, ellenére jognak és igazságnak. Elhitetik, hogy ők (a nemzetiségek) számban, vagy erkösi és anyagi fölényben messzi túl vannak a magyaron. És lesik a pilanatot, melyben orvul vagy nyíltan rátörhessenek az ezredéves államra.

És külföldön? Németország meg Romania „közvéleménye” ez ultra-lapokból s azok íróinak egyéb vádaskodásai- ból meríti az információkat.

Hogy mást ne említsünk: láttuk a „Schulverein” és látjuk most a nagyszebeni memorandum megjelenése alkalmából, hogy ezek a szász meg oláh „honfitársaink” mennyire meg tudják csinálni külföldi rokonaikat.

A magyar ily tekintetekben a legtürelmesebb faj a világon. De az is igaz, hogy ezt a türelmességet sehol a világon nem bírják kellően megérteni.

Nem mondjuk, hogy tegye a magyar állam azt, a mit Németország Posenben tett, vagy Romania a moldvai magyarokkal. Bár a történetben még minden uralkodó nemzetiség hasonlót tett; — és uralomképesnek dícsérték érte.

Hanem elkövetkezett a legfőbb ideje annak, hogy az ultra-sajtó féktelenedését ne tartsa többé! Hozzon rendszabályokat a nemzet- és államellemes dühöngésekre. Némita el, s akadályozza meg a hazug tanok terjesztését, s büntesse méltó szigorral azokat, kik gyalázatára vannak az alkotmányos szabadságuknak.

Ki kell tépni a dudát. Minél több időt engedünk neki a szaporodásra, annál nehezebben desinficiálhatjuk tőle álami életünket.

És a külföld, ha látja, hogy fenytjük a bujdogátokat — bizony jobban fog megbizni igazunkban, mintha olyan krisztusi türelmet demonstrálunk, mely gyanúsításokra ad okot.

Még egy román nyilatkozat. A temesvári „Luminatorulu” így ír:

„A román memorandum Európa szemé láttára feltárta a magyar államnak élő sebet és megmutatta a magyar uralomnak valódiságát és ezen ázsiai fajnak civilizatorius misszióját; ugyanazért a magyar sajtó, mintha egy mérgező vipera harapta volna meg, feljajdul fájdalmában. Hát hogyha még ezen memorandum egy más terv szerint készült volna el, és nyíltan kimondotta volna, hogy a magyar uralom sokkal romlottabb és erkölcstelenítőbb, mint a török uralom, és hogyha a memorandum felhívást intézett volna a magyarok és Ausztria ellenségeihez! Különböző közzététel tartozunk a nagyszebeni uraknak mérséklésükért, azonban megmondjuk nyíltan a magyaroknak, hogy a megérdemelt leckéztől még nem menekültek meg; majd a fejükre diktáljuk, a midőn legkedvesebb lesz életük, úgy, hogy soha sem fognak többé magukhoz jönni! Honnan van ez a megmérhetetlen vakmerőség és barbárság? Avagy nem tudják-e a magyarok, hogy nekik a világon csak ellenségeik vannak? Az általuk leigázott népek majd megpukadnak az ellenük való gyűlöletből és boszútól. ők a románokat ajkaikon testvéreiknek csufolják, tetteikben pedig leigázták, inzultálják és annyira elidegenítették maguktól, hogy nem is lehetne jobban megátkozni az egész magyar fajt, mintha valaki azt kívánná nekik, hogy a magyarországi románok sorsára juttassa őket az uristen!”

Országgyűlés.

A képviselőház ülése decz. 13-án.

Napirend: a földmívelés és kereskedelmi budget tárgyalásának folytatása.

A közgazdasági előadók díjazásánál Lázár Ádám szól fel s az előirányzott 30,000 frtot nem fogadja el, mert az intézményt célszerűtlennek tartja. Határozati javaslatot nyújt

Tárcza.

A sajtó történetéhez.

— Jules Janintól. —

Fordította: Tussai Gábor.

(Folytatás)

II.

A nemzeti krónikáink legnagyobb része diarium alakjában napról-napra van írva.

Az első századokban nem volt valamire való mélt polgár, ki misés könyve szélére ne írta volna az őt érdeklő napieseményeket, az élelmi cikkek árát, az időjárást, a trónörökösi születését, a király halálát, saját gyermekei esküvőit, stb. Már VI-ik és VII-ik Károly uralkodásai alatt egy igen nevezetes valódi hirlap van előtünk: Egy párisi polgár naplója.

Ez a történet igen különös módon keletkezett: először is elővettek egy lap fehér papírt, melyre mindenki felírta saját gondolatait. Az irmodorból, s főleg a szenvedélyből most is világosan föl lehet ismerni a polgárt, tanodai növendékét, papot és katonatisztet. Előttünk van hasonlag egymás rettenetes lap: XI-ik Lajos botrány-krónikája, mit Jean de Troyes városi jegyző szerkesztett. De mi ez a botrány-krónika Commodus császár véres botrány-krónikájához képest, mikor gondja volt rá, hogy a városi hírek között minden dobzódása, kegyetlensége, gladiatori és kegyetlen emberi cselekedete megjelenjen! Ugyanaz a lap — mert abban van a hirlap nagy ereje, hogy túléli önmagát, s holnap megtisztulhat a ma elkövetett piszoktól — ugyanaz a lap fel is kiált Commodus császár halálakor: „Semmi gyászszertartást a haza ellenségének! Még sirt se az apagyilkosnak! Árokba, szakadásba vele! Vágjuk darabokra a gladiatori, a szénatus hóhérait! Semmi kegyelem! Éljen Per-

tinax! Éljen Pertinax császár! Éljenek a pretoriánusok, éljen a római hadsereg, s a szénatus kegyessége!”

Csak egy hirlap beszélhet így; csak egy hirlap találja meg egyszerre a népek lelkeinek erőteljes hangját. Gyorsabb és hevesebb csapást mér a történelemre, sőt talán még igazságosabbat is. Egyesíti a pillanat összes szenvedélyét: a tömeg lelkesedését és haragját; mindig bizonyos, hogy ép oly igazságos, mint a nép, a melynek parancsol. Lelekesíti a győzött, összetöri a legyőzöttet, társul szegődik a bitóhoz, vonja a dicsőség szekerét: élő és hű viszhangja a történelem minden nagyságának és törpességének. És mikor a szenvedélyek kihaltak, mikor egyedül a törvények helyes uralkodik, és mindenki a saját helyén van, legyőzött és legyőző, bakó és áldozat egyaránt: ugyan hol kereshetné a történelem a kialudt szenvedélyeket, ha nem a hátramaradt hamuban? A történelem hamuja pedig a hirlap.

Előttünk van még egy nagyon érdekes lap: Savoyai Lujza naplója, egy igazi udvari lap. Továbbá l'Estoile lapja, valódi kézi napló, melynek több másolata forgott a bírói családok körében. E napló egy századnál többet foglalt magában, de főleg III-ik és IV-ik Henrik korát. A 16-ik század, ez a csillogó, bolygó kor, mely egyszerre töltött múlttal és jelenel, és új világgal: nagy előszeretettel kapott ez alkalmas módon hogy érzelmeit, fel-fedezte, harcait elbeszélte. Így megvan XII-ik Lajos utazása Olaszországba; megvannak továbbá VIII-ik Károly, d'André de la Ville, Villeneuve és Jean d'Autun utazásai. E napi történet fonálán ovább haladva, megtaláljuk szabályos és jókora alakban Palma Cayetheti Chronologiait, melyek a Mercure français folytatótt negyven éven át, még pedig 1609-től fogva Riché könyvtárus kiadásában.

A lap, mint a mindennapi szenvedélyek képviselője, nemcsak a félelmetesebb alak-

ban felelt ki egész Franciaországban. A röpiratokról, a bátor férfiak e rettenő fenyegetése- és védelméről akarunk szólni, kik nem lévén se bírák, se tisztok, valamely úton mégis részt akartak venni a közügyekben. E tekintetben, s ha csakugyan annak veszszük a sajtót, a mi valóban: szárnnya kelt szónak, ne feledjük, hogy a ki e világon először oldozta föl lánczaiból a szót, az Luther volt.

Valóban, nagyon nevezetes, hogy a sajtó és Luther egy időben születtek: egyik, hogy mindent összetörjön; másik, hogy mindent megáramadjon; két forradalom ez, melyek oly szoros kapcsolatban állanak egymással, mint az ránytt s az új világ fölfedezése; ha tehát a francia sajtó forrásait akarunk visszameníteni, a 16-ik század első és ködös pirkadásában kell keresgelnünk. Itt veszi kezdetét, hogy aztán soha se szűnjék meg a harc: hatalom és ellenzék, polgár és főnemes, szerzetes és pap között. Ime Luther, egyik legnagyobb hirlapíró. Erőteljes hang, megnyerő külső, szenvedélyes jellem, erős lélek és nagyon sok büszkeség: ez Luther. Nélkülözhetlen tulajdonok mindenkinél, ki bontani és fölforgatni akar.

Hatalmába kerítette egyszerre a kimonlott és irott szót. Az így megtámadott Európa egyszerre ébredni kezd, s első meglepetésében figyelni kezd a különös beszédre: mi lehet az? A római udvar egy nagy prostitu-ta, a főpapok emésztő farkasok, a szerzetesek fehér koporsók! Ez ember jó, s összetört szerzetesi nőtlenséget, fogadalmat, önmegtartóztatást, szentek idézését, mindent. Nem akar se pápát, se bíbornokot, se szerzetest, se prépostot. Számtíz különösen a gyónást, s szabad bíráskodást akar. Hirdeti, hogy a Bibliában van az egész hittan, vallás, szabadság és emberi bölcsélet. „Oh, kiált föl oly hangon, mely szíven találja Rómát, mint pof az arcot, lám, mily hatalmas van a szó-nak és írásnak! Még a legkisebb köhöz se nyultam; még nem gyújtottam fel egy klas-

tromot se, s ezek már is omladoznak, egyedül csak szavam és szám hatalma alatt!”

A mint egyszer a vitakozás e kapun át a világba hatolt, nagyon természetes, hogy lehetetlen volt többé föltartóztatni. Luther nemcsak a valódi hirlapalapító volt Európában, hanem a vitakozásnak is atyja maradt. Mikor meghalt, már nem volt sem igaz, sem hamis: mindent újra kellett megállapítani, bebizonyítani. Oly két részre válna hagyta Európát, melyek soha se forrnak össze: egyfelől a Biblia, másfelől az Evangelium; itt a pápa, ott Luther; egyik oldalon Anglia és Németország, másikon Francia- és Spanyolország közül pedig Róma.

Egyidejűleg, mint a régi vérfolt, enyészni kezdett minden bel- és külföldi versengés, mikből eddig történetünk állott. A 16-ik század óta az egység: Nagy Károlynak ez álma, mit az egyház támogatott és megáldott, megszakt. Végre, a történelem, mely addig legenda volt, röpirattá változott. A világ minden hatalmassága ir és felel egymásnak fennhangon, s a népek hallatára, melyek egészen elbámulnak, hogy így egyszerre tanuivá lettek uraik titkai és vitáinak. Különös! az a titok-szerűség, mely addig minden politikai ügyet eltakarta, s az ő római szénatus működését is elfödte, egyszerre és örökre szétfoszlik. Luther örökre megvalósította a Cézár felbuzakított álmát: a nyilvánosságot a politikában.

I-ső Ferenc, a Bayard király, először karddal, majd szóval támad V-ik Károly császár. Nemesak a katonákat, hanem az írókat is segítségül hívja Franciaországból. V-ik Károly egyszerre karddal és szóval felel vissza, s így a nép érintkezésbe jön uraival. A megdölgő uralkodók alattvalóikat hívják föl tetteik bírái gyanánt! A nép aztán 1789-ben, miután a feleket kihallgatta, kedvet kapott az ítélet meghozatalára, s így szólt Franciaország és Európa királyaihoz, a császár és a pápához: „Csaldótok, nekem van

be, mely szerint utasították a földmívelési miniszter, hogy a közgazdasági előadók intézményét életképessé tegye 1882. évi XX. t. cz. megszüntetése iránt mielőbb törvényjavaslatot nyújtson be.

Fekete Lajos a bérleti viszonyok rendezetlenségéből eredő sok bajra hívja fel a kormány figyelmét és e tekintetben törvényhozási orvoslást kíván.

Mocsáry Lajos pártolja Lázár indítványát, mert a közigazgatási bizottságot folt háttal foltnak, melyben a gazdasági előadók idegen elemet képeznek.

Wahrmann Mór előadja a törvényre utal, mely e költség megszavazását kívánja.

Mocsáry és Lázár Ádám szavaik helyreigazítása végett szólnak.

Széchenyi Pál gr. közgazdasági miniszter megjegyzi, hogy a gazdasági előadók intézményének megalkotását még ellenzéki körében sürgette és ez befolygaltatja a székesfejvári gazdaságkongresszusnak memorandumában is. Nem hiszi, hogy alaposan lehessen állítani, hogy az előirányzott csekély összeggel befolyások egyéneként a megyében le lehessen kenyerezni.

Az előirányzott összeg elfogadtatik.

Az iparcélokra előirányzott összegnél

Hegedűs Sándor a szabadalmi ügy rendezését ajánlja a kormány figyelmébe. Nem akar annak tüzetes fejtegetésébe bocsátkozni, mely hátrányai vannak azon bürokratikusság eljárásnak, mely nálunk jelenleg ezen ügyben követik. A lajtántúli kormány egy törvényjavaslatot készít, mely az elévült bejelentési rendszerre van tekintve. Ez hátrányokkal jár jogi tekintetben, a mennyiben az ipari tulajdon fontos kérdéseit felelt tisztán közigazgatási eljárás dönt és technikai tekintetben is káros, s mennyiben alaptalan és könnyen félrevezethető vizsgálatok alapján osztogatnák a szabadalmakat. A magyar kormány sok tekintetben javította a jelenleg divó eljárás felszámolását, de mindezek dacára, a rendszer hátrányai megszüntethetők teljesen nem voltak, mert erre törvényhozási intézkedések szükségesek. Azt ajánlja a kormány figyelmébe, hogy az új rendezés ne az eddigi rendszer alapján történjen. (Helyeslés a jobboldalon.)

Irányi Dániel felemlíti, hogy külföldön a gyermekeknek az iparvállalatokban alkalmazása, azok életkora, rendes pihenése és az éjjeli munka tekintetében tüzetes szabályok állanak fenn. Hogy vajon ily szabályok nálunk szem előtt tartatnak-e, arról nincs tudomása; de gyakran hallja, hogy a gyárakban a kellő óvintézkedések hiánya miatt szerencsétlenségek történnek. A szociális és kommunizmus terjedésének egyik okát abban látja, hogy a munkások jogos és észszerű kívánásai nem teljesítettek. Ezen irányban a létező törvényes rendelkezések végrehajtását sürgeti.

Ugron Ákos azon jogtalanságokat emeli ki, melyeket az erdélyi iparosok a romániai

vámhivatalnokok részéről kénytelenek tapasztalni.

Matlekovics Sándor megjegyzi, hogy ha a vámkezelésnél visszaélések történnek, érdeklükben áll az illetőknek a kellő reklamációt tenni, mely esetben a kormánynak módjában van az orvoslást megszerezni.

A kulturmérnöki költségeknél

Szabó Endre a kulturmérnöki intézményt üdvösnök tartja, de szükségesnek tartja, hogy az eljárásnál egész vidékek vétesseinek tekintetbe, mert megtörtént, hogy a különben magába véve üdvös intézmény károkat okozott.

Szalay Imre az amerikai szőlővesszők beszerzését ajánlja a kormány figyelmébe, melyek a filloxera terjedését megátolják és e bajt megszüntetik.

Széchenyi Pál gr. közgazdasági miniszter megjegyzi, hogy ha az összehívott értekezlet ezt ajánlani fogja, e szőlővesszők az előirányzott 50,000 forintból be fognak szerezni.

A gazdasági tanintézeteknél Thaly Kálmán a magyarvári gazdasági tanintézetnél fenforzó azon anomáliát említi fel, hogy német előadás is tartatik és azt a jelen tanév elején megszüntetni kívánja.

Széchenyi Pál gr. megjegyzi, hogy ez átmeneti kérdés, a mennyiben néhány régebbi tanár miatt, kik nem nyugdíjazhatók még, kell a német nyelvű tanfolyamot fenntartani. Ez azonban rövid idő alatt önmagától meg fog szűnni.

Turgonyi Lajos a miniszter tegnapi nyilatkozatára reflektálva, helyesnek tartaná, ha ott, hol czélszerűnek találják, s az illető vidék bő segélyt nem tudna nyújtani, szintén állíttatnának fel földmívelő iskolák. Szalay Imr. Thaly indítványát pártolja. Lits Gyula ugyan-ezen értelemben szólal fel s megjegyzi, hogy ha van bizonyos befolyás, mely a magyarvári gazdasági tanintézetnél a német előadás fenntartását kívánja, akkor részéről kész volna ezen oldalról nyújtott előnyökről lemondani. Tisza Kálmán megjegyzi, hogy semmi más befolyás nem érvényesíti magát e kérdésben s az ok egyedül az, hogy ott német nyelvű tanárok vannak, s így egy ideig a német előadást nyelvet fenn kell tartani. Csanády Sándor azt hiszi, hogy Tisza Kálmán hiteltárgyasa előtt szintén pártolta volna ezen indítványt. Thaly felszólalása után a ház a határozati javaslatot elvetette.

A lövészgyűlés tételénél Herman Ottó vett alkalmat magának hosszasan válaszolni Apponyi Albert gróf tegnapi beszédére s bámulatos fordulattal akará felelőssé tenni Tisza Kálmánt s a kormányt azért, a mit a gazdasági tanintézetek és tárgyalnak. Herman szerint ama fontos kérdéseknek előbb a parlamentben kellett volna tárgyalniuk, de hát Tisza alatt a parlament egyszerű szavazó géppé törpült, mert Tisza kiűzte a törvényhozási eljárást az eszmeharczot. Elmondá aztán Herman „ugy a maga, mint azon elvtársai nevében, kik gondolkozni tudnak és szoktak“ (Zajos

derűtség), hogy a magyar gazdahelyzete desperatus és hogy ennek is Tisza K. az oka.

Végül határozati javaslatot ad be, mely szerint a 28,000 forint csak magyar lovak versenyképességére s csak időelleni versenyére fordítandó; a totalisatour, mint hazard-játék ellen a bel- és igazságügyi miniszterek tegyék meg a törvényes intézkedéseket. Szavazásnál maga Herman visszavonta a javaslat első részét, a másodikat pedig a ház többsége elvetette.

De ennek megtörténte előtt Tisza Kálmán replikázott vissza Hermannnak, hangsúlyozva annak szükségét, hogy minden fontos ügy és kérdés előbb a parlamenten kívül, a társadalom- és sajtóban vitassák meg s a háza csak akkor kerüljön, mikor jóformán meg van érlelve és tisztázva. Hivatkozik az összes parlamentek történetére, mely káros volt az ellenkező eljárás.

Szóltak még Polonyi és Szilágyi Dezső, kik főleg a totalisatour elleni eljárással foglalkoztak. Végül Lits Gyula intézett interpellációt a honvédelmi miniszterhez egy katonaelszállásokról ügyben.

Külföld.

Konstantinápolyból, decz. 8-áról írják: Még mindig mély homály borítja az utóbbi napok eseményeit. Palota-forradalomról beszéltek, de senki sem állíthatja biztosan, ha vajon jogosult-e e kifejezés. Éppen oly különböző verziók keringenek a legutóbbi miniszterváltozások genezisééről is. Egyfelől azt állítják, hogy a szultán száműzni akarta Szaid és Ozman pasákat, Ahmed Vevfik azonban ellene szegült e tervnek; másrésztől meg híre jár, hogy Ahmed Vevfik körülbelül százötven pasa névsorát terjeszté a szultán elé, kiknek korrupciójára teljesen megrogntotta a közigazgatást. Hogy mi igaz a dologban, nem tudja senki, s a palotában is oly rémület uralkodik, a mely nem igen bátorít fel senkit részletesebb közlésekre. Az egész epizód legfontosabb eredményét mindenesetre a jelenlegi szultán által eltörölt nagyvezírség visszaállítására képezi. Mint nagyvezírnek, sokkal nagyobb hatáskörrel Szaid pasának az eddiginél, a mit a haladás barátai csak örömmel üdvözölhetnek.

Az a hír, hogy a román király az olasz királyt meglátogatta, mindinkább megvalósulni látszik. Károly király lenne az első katolikus uralkodó, a ki az örök város annekülálása óta Rómába megy a király látogatására.

Az orosz kormánykörökben közeli miniszterváltozás jelei mutatkoznak. Tolstoj belügyminiszter kedvezményeket követel a raszkolnikik részére, Pobedonoszew és táborában erősen ellenzi ezt. Bunge pénzügyminiszter, a ki több ízben le akart már mondani, állítólag benyújtotta lemondását. Mint-

thertől Calvinhoz, Romától Genfhez; már is sok vért vesztett, tanuja volt annyit hithegyásnak, láttá, hogy a Liga haszontalan dolog, s erősen megbánta, hogy zárt kapukkal fogadta IV-ik Henriket, ki neki kegyeret adott! Végre Ravaillac tőre szíven találta őt, s vele elveszett a nép utolsó reménye.

Tehát új szenvedélyek lépnek a küzdőterre: harczolni mindig fognak, csak hogy komolyabb indokból. A Liga vén fanatikussai, kik sajnálják a harczokban elvesztetett ifjúságukat, inkább szeretik, ha gyermekeik dobzódnak, játszanak, párbajoznak, szép leányok, s a szerelmi kalandok után járnak, mintha kezükben fegyverrel, oldalukon törrel, Evangeliumot vagy Bibliát magyaráznának.

Igen, a Liga öreg tagjainak megjött az eszük, s meg voltak elégedve gyermekeik boldogságaival: a hordón nem érzett többé a hering sem az ók részéről, sem a IV-ik Henrik részéről.

Ha Páris fölér egy misével, mondák, egy mise nem érdemi meg, hogy Páris, kenyérhiányában halottait eméssze föl, s Coligny tengernagyot lakásán megfojtják; nyugalmra van szükségünk, mielőtt meghalunk.“ És így a mi fanatikussaink csendesen pihennek kétégeiken, mik igen alkalmas párnák a nyugodt áváásra.

Igy történt, hogy a Franciaországban addig oly szigorú atyai hatalom egyezsere megszűlöl. Ez magyarázza sok becsületes polgárnak gyermeke iránt való engedékenységet, mint később Molhe oly jól fölhasználta; de érthetőbb teszi azt, hogy a Marion Delorme hordszéke fényes napot miként lehetett ép oly sok hízogó által költöztetve, mint a Richelieu birkok kocsija.

Nos hát legyen valahán egy kis szűret! A harcz nincs többé az utcán, a nép ezuttal megelégtelt és semmi kedve egymás legyilkolásához. Mondhatják nek, hogy tépje szét d'Aure marsallt és nejét, a legyen: ez nem egymásközt való fojtogatás, csak fojtás. Főnemes urak, rajtuk a sor, veredje-tek egymás között, a nép majd nézőtök lesz. És csakugyan, a háza alatt tönkrement a-

hogy alkalmas utódja nincs, Szolszki birodalmi ellenőrt emlegetik és másokat, a kiknek képessége nem nagyon ismeretes eddig.

A rendőrség a miniszterium utasítása nyomán szigorú rendeletet bocsátott ki a szidóknak Péterváron való tartózkodására nézve. A nemzetközi kereskedelmi bank igazgatója, külföldi zsidó, rendeletet kapott, hogy 24 óra alatt távozzék a fővárosból. Nagy Páradással tudott néhány heti halasztást nyerni. A korlátozás annyira meg, hogy zsidók gépezetek sem lehetnek a vasutaknál.

A közgazdasági budgetvitából.

A közlekedési miniszterium költségvetése után a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium költségvetése került tárgyalásra. A miniszter nem mondott mindjárt a vita elején programbeszédet, mint sokan várták, hanem bevárta az ellenzék két oldaláról ellene intézett támadást és ezekre is csak azt válaszolta, hogy azon elveit, a melyeket közgazdasági kérdésekben régebben vallott, változatlanul fenntartotta, és hogy őt meggyőződése változtatásával senki nem fogja vádolhatni, s a kormány tagjai nem is kívánnak ilyesmit tőle.

Széchenyi Pál gr. nem új ember a közügyek terén. Nézeteit ismeri az egész ország, s mindenki csak arra kíváncsi, hogy minő sorrendben fogja megkísérteni reformeszméit megvalósítani. Elődjére vonatkozólag azt jegyzé meg Széchenyi, hogy ő neki nem volt alkalma nagyobb szabású közgazdasági politikát inauguralni. A miniszternek tehát határozottan az a nézete, hogy a közgazdasági ügyeknek az eddiginél nagyobb szabású felkarolása szükséges; erre azonban alkalom és eszközök kellenek, s míg a miniszter azok felett nem fog rendelkezni, a nagy szabású közgazdasági politika inaugurálását, vagyis közgazdasági reformeszméinek keresztülvitelét aligha fogja erőltetni Széchenyi gr.

Zichy Jenő gróf nem mulasztotta el a miniszternek eszébe juttatni azon határozati javaslatot, a mely arra utasítá a kormányt, hogy a hazai iparnak elsőbbséget adjon a külföld felett. Erre nem is volt szükség, mert

nemesek (IV-ik Henrik elég gyengén fizetett őket) minden kis állomásért összeverekednek. A győnge tégensnőtől mindenki el akar harcolni valami maradványt, míg aztán a győngesség és hatalom az anyáról XIII-ik Lajosra száll.

Itt aztán igazán tárgyunkba mehetünk, mert történetünk e szakában már rendes hirlapot alapítanak Francia Mercur ez alatt. S mintha a hirlap sohase kicsinyitene senkit, mindjárt meglátjuk, hogy ki alapította a Mercurt.

Ugyanez időben rendszeresítettett nálunk egy dolog, mely különösen kedvezett a hirlapok alapításának Franciaországban. A kegyenczek és mindenható miniszterekről akarunk szólni, kiknek sorozata sohase szakadt meg XIV-ik Lajos és XIV-ik Lajosól Bonaparteig. Ezek hol támaszai, hol gyűlölség, megvetés és számalom tárgyai voltak Franciaországban. Szeretben ritkán, feledésben gyorsan részeseül, mulékony hatalmak, miket olykor meg is sajnáltak, de ez már nagy ritkaság volt.

E rendszer neve: fictio. A mit nem mernek megmondani a királynak, megmondják minisztereknek, kedvezzenek, tanácsának. Egy lapra nézve semmi sem kényelmesebb e fictiónál; ez egy lépcső, melynek magaslatairól a sajtó a legnagyobb férfiakat is leverheti; a miniszter a sajtó előtt a királyság előretolt foka, az fogja fel a szitkokat, mik a királynak vannak száva, az van levere, mikor a király legyőzetik; viszonzásul a király vigad, ha ő győz. Szitok, rágalom, fenyegetés, lap, röpírat jog szerint mind a miniszter illeti meg akkor is, mikor a közvélemény tartja fenn. A közvélemény nem védi azon egyszerű okból, mert csak a törvényes és öröklött hatalom nem irigyléreméltó. A mi a támadásoknak kitett férfit illeti, az ő feladata, hogy véde magát, s rendszeren meg is teszi. E támadás és védelem teremti meg a hirlap kettős mozgalmát. Ma is e mozgalmából él, mely nem egyhamar fog megszűnni.

(Folyt. köv.)

igazam!“ S egy mozdulattal megsemmisíté azokat.

Megjegyzendő, hogy a röpirat ép úgy, mint a hirlap, híden visszatükrözi korát, melyben zajos hangját fölemeli. A protestánsok és katolikusok vitája Franciaországban anyai röpiratot teremtett, a hány új büntényt. IX-ik Károly alatt a theologusok vitáznak, még pedig igazi theologusok módjára: gúnyval, hévvel, rágalommal, s mikor már ezekből kifogytak, a gyilkokkal. Nem sokára, mikor feltűnik a politika világban Medicis Katalin, Machiavel hideg tanítványa; mikor a veszély nő, de nemesebb; mikor már nemcsak egy néhány hitelhagyott, hanem a nemzet feje van fenyegetve; mikor Saint-Barthélemy, történetünk homlokának e kitörülhetlen vérfoltja, fenyegetőleg bekövetkezett a sötétben: akkor a röpirat is emelkedett, mint az események, melyeket tárgyalt; mint a férfiak, kiket bíralt. Ekkor születtek az igazi nagy irok és szatirikusok, szóval a merész szellemek, kiknek szavai az emberek lelkeibe hullottak, mint égő fálkyák a búzakévek közé. Így a szatíra fölemelkedett a fejekig, mint a tör a mellekig. A kormányzottak hamar megszokták a kormányzóik ellen szórt rágalmakat. A harcz foly a cenzura fölé emelt szószekeken, utcán, mindenütt. Kiabálnak, vádolják és ütök egymást, sőt föl is láznak. És a szó, toll és nyomda harczában, e küzdőterén, mely győzelemre, vagy bitóra, gyakran egyszerre mindkettőre vezet, egyszerre egy kiváló jellemű, végtelen nagy eszű, fényes tehetségű egyén, tisztá és szilárd polgár, fanatizmus nélkül való keresztény, mondhatjuk, hogy egy nagy ember jelenik meg: III-ik Estienne Henrik, II-ik Estienne Robert fia, s I-ső Estienne Henrik unokája; mert e kitűnő család olyan, mint az uralkodók családja, melynek dicsőséges tagjait nem kell összetévesztetni.

Ez, mint leglátványos, legképzettebb, legnagyobb és legelőrelátóbb író, mindenik közt a leghatalmasabbat: Medicis Katalin támadja meg, keveset gondolva a következőknek, a melyekkel, bűnhődéssel, mi akkor a tul merész irokat érte, s azzal a szegény kis kiadóval, pauperculus librarius, mint Thou-

*** Fogarasmegye rendkívüli közgyűlést** tartott decz. 11-én. A gyűlés tárgya, mint lapunknak írják, a közmunka-, közlekedési minisztérium egy intézkedése volt, mely szerint a rendes közgyűlés által megállapított közmunkaváltásdíjakat, (egy kézi napszám után 30 krajczárban és egy igás napszám után 90 krajczárban) kicsinynek találván, nem hagyta jóvá, hanem elrendelte, hogy a megye új tárgyalási rendjén azokat feljebb emelje. A hosszú és viharos vitának eredménye az lett, hogy a rendes gyűlésben megállapított díjak (30, illetőleg 90 kr.) névszerinti szavazás folytán 8 szótöbbséggel érvényben tartatni határoztattak. A közgyűlés ezen határozatával szemben az építészeti hivatal főnöke Schompek József felelősséget jelentett be.

*** Czáfólatul** egy közlekedési közleményünk ma a következő sorokat vettük: Mőcs, 1882. decz. 12. Tisztelt szerkesztő ur! Becsés lapja 283-ik számában a közgazdasági rovatban lett közzételve, hogy „takanykórós ló találtatott tegnap délután egy belvárosi istállóban, mely csak a napokban hozatott be Mőcs vidékéről” stb. Ennek olvasásával igyekeztem meggyőződést szerezni arról, hogy azon ló mely községből ment be Kolozsvárra, és arra a biztos meggyőződésre jöttem, hogy azon ló nem Mőcs, hanem Dicső-Szent-Márton vidékéről érkezett be; igaz, hogy Mező-Méhes és Báld községein keresztül vitette, de nem időzve. Ugyanazon tudósításban van érintve az is, hogy Mőcs vidékéről még a nyáron is ment be egy takanykórós ló, arra nézve szintén nyilatkozom, hogy azon ló Mőcsről tisztán ment be, de megfertőztetett az a már benn volt azon bércosos lólól, mely mellett használtatott. Csobánczy Pál j. szolgabíró. — E sorokra mindenekelőtt megjegyezzük, hogy érintett közleményünk adatait a helyi hatóság nyomozataiból merítettük. E nyomozatok alkalmával az utóbb talált beteg ló tulajdonosnője azt mondotta, hogy lovai Báldról jöttek; de ha ott csak keresztül jöttek is, figyelemzetésünk akkor se volt fölösleges. A megelőző esetben a fiakeres által Mőcsről behozott ló nem jöhetett tisztán be, s a fertőt nem kaphatta itt a fiakeres többi lovától, mert a betegség fölmerülésekor a többi ló is megvizsgáltatott, de egészségesnek találtatott. Egyáltalában közleményünk célja csak a figyelemzetés volt, és sem egyeseket, sem hatóságokat nem vádoltunk, a minthogy nem is vádoltattunk; jól tudván, hogy hasonló betegülési eset a legéberebb ellenőrzés mellett is előfordulhat.

*** A marosvásárhelyi dalkör** Geiger Albert úr vezetése alatt az ottani zeneközlő-egylet és Mentovich úr közreműködésével decz. 16-án, szombaton, a Transsylvania dísztermében hangversenyt rendez. Műsorozat: 1. A sakkó, Schubert F.-től; a zeneegylet kísérete mellett előadja a Dalkör. 2. Magán hegedű; előadja Mentovich Gyula ur. 3. Arató lány (Wordsworth költeménye Szász K. fordításában); szerezte Geiger A.; előadja a Dalkör. 4. Aria „Don Desiderio”-ból Couretil; előadja a Zeneegylet. 5. Népdal-egyveleg, férfi-karra alkalmazta Geiger A.; előadja a Dalkör. 6. Egyveleg Flick és Flock-ból, Haertel-től; előadja a Zeneegylet. 7. Folyi csendesen, Afton (Burns R. költeménye Szász K. fordításában), szerezte Geiger A.; előadja a Dalkör. 8. Magán hegedű; előadja Mentovich Gyula ur. 9. Takarodó a „Névtelen hősök” dalműből Erkel F.-től; a Zeneegylet kísérete mellett előadja a Dalkör. Tánckedvelők kíváratára a műsorozat után táncmulatság leendő. Helyárak: Kőrszék 1 ft. Elsőrendű zártaszék 70 kr. Másodrendű zártaszék 50 kr. Erkel-zártaszék 70 kr. Földszinti állóhely 40 kr. Kezdet 7 órakor.

*** A tordai bikatelepen** a jelen év folyamában a mezőgazdasági ügyvitelt is beindították, úgy, hogy a jövő évtől kezdve az állatok fölnevelése ott sokkal könnyebben lesz eszközölhető. A jelen idejében kiadható bikák osztályozása, valamint a szükséges selejtezés végrehajtása céljából Tormay kir. tanácsos Tordára utazott.

*** A fogarasi polgári casino** vasárnap, f. hó 10-én tartott közgyűlésében, tekintettel a mostani év kedvező eredményeire, határozatilag kimondotta, hogy most nem egy, hanem három évi ciklusra hívja szervezkedni. Új tagok gyűjtésével: Lázár Jakab, Tibald Mihály, Schneider Ferenc és Kóssy Sándor biztattak meg.

*** A romániai marhavész.** Kolozsvár városi hatósága a következő hirdetményt bocsátotta ki: A nagyméltóságú földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr idei 50045 számú rendeletével tudatván törvényhatóságunkkal, hogy a Romániában felépített keleti marhavész folyton uralg, sőt terjedőben van. Ennélfogva Romániával szemben folyó évi november 3-án 45361. számú rendeletével életbe léptetett szoros határzártat továbbra is fentartandónak határozta; egyidejűleg egyfelől az országnak a vész behozatalától való megóvása, másrésztől nem várt behurcolás

esetén annak gyors felfedezése, és még a határon leendő helyhez kötése és azonnali kiirtása érdekében az egész komániával érintkező határszél hosszában az illető törvényhatóságokat a kellő övintézkedések szigorú és pontos végrehajtására utasította. Midőn erről a város összes lakói értesítettek, egyidejűleg szigorú kötelezettséggé tették, hogy minden, a város területén előforduló betegülési és elhullási eseteket, önfelelősség terhe alatt, a hatóságnak azonnal jelentsek be. Kolozsvár szab. kir. város tanácsától. 1882. december hó 12. Minorich Károly, polgármester.

*** Angyalia.** A városi bizottság közlelbi ülésén helyet adott volt a helybeli zenekarok azon kérésének, hogy a vendéglőkben tartandó zeneestélyekért eddig szedett 1 ft díj fizetése alól fölmentesse. E határozat ma kézbesített a kérelmezőknek, s mai napon kezdve lép hatályba. Ennél jobb angyalfiat nem kaphattak volna a mi barna legényeink.

*** Nem robbanó petroleum.** A petroleum-szerencsétlenségek ellen mindenesetre a legbiztosabb óvszer a Korff-féle u. n. „Császár-olaj”, mely megérdemli, hogy minél szélesebb körben elterjedjen. Csiky Imre kereskedésének erre vonatkozó s lapunk mai számában közölt hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

*** Nyilt-posta.** I. B. urnak. A „Csarnok”-rovatunkban most folyó elbeszélés után épen három érdekes regény vár még közlésre. Nagyobb terjedelmű fordított elbeszélésekre tehát jó ideig nincs szükségünk. De kisebb, hanem csak jól megválogatott fordításokat adhatunk a tárczrovatban.

*** A kisebb áruküldemények postai kezelése.** A budapesti kereskedők testülete egy újabb postai reformjavaslattal lépett a közlekedési minisztérium elé, nevezetesen azt kéri, hogy jövőre a kisebb áruküldemények nem a szekér-, hanem a levélpostával továbbíttassanak. A felirat kifejté mindazokat az előnyöket, melyeket az újítás által egy a hazai kereskedelem, mint a postai kezelés nyerne. Nevezetesen ez eljárás mellett a nap későbbi óráiban is lehetne feladni áruküldeményeket; a kézbesítés gyorsabb válnék, a mennyiben a fuvarlevél utjání kezelés fölösleges lenne. A kisebb küldemények a nagyobb csomagok által nem rongáltatnának meg, mint ez a szekérpostai szállításnál történik, s az olcsóbb levélpostai díjtételek mellett tetemes megtakarítás volna elérhető. Más részről a postakezelés is nyerne az által, hogy a szekérposta a kisebb csomagoktól megszabadítatnék, s ez által a kezelés lényegesen egyszerűsíthető volna; míg a portóilletékekben való netaláni vesztésegeért kárpótlást nyerhetne a postakincstár a munkaerő megtakarítása által.

*** Kettős öngyilkosság.** Triesztből jelentik, hogy a napokban Marcelli Henrik tüzér hadapród-tiszthelyetteshez látogatába egy igen csinos lányka jött s azóta a fiatal katonát elűnt. Már, mint szökevény ellen, jelentés is tétetett az ottani katonai parancsnokságnál, midőn tegnap megtalálták bezárt lakásán a tiszthelytest és a leányt — halva. A mellettük fekvő kilőtt revolver és a vértócsák öngyilkosságra vallottak, s arra a kadt és kedvese által aláírt levél, melyben tudatják, hogy életüket önként vetették véget. A 20 éves csinos lányka neve: Csabilko Amália, s egy bécsi szappankereskedő fogadott gyermeke volt. December 7-én hagyta el Bécsét, levelet hagyván hátra, melyben jelenti, hogy Triesztbe áthelyezett kedveséhez utazik. A hátrahagyott levelek sötét világot vetnek a holdogtalan tette: Marcelli a főparancsnoksághoz intézett jelentésben tudatja, hogy amerikai párbajnak esett áldozatul, s kedvese osztotni akarván sorsában, határozta önként magát a halálra. Együttal azt kéri mindketten, hogy egy sírba temessék testeiket.

*** Oberdank.** Olaszország felsőbb tanulói ifjúsága körében nagy buzgalmat fejtenek ki, hogy Oberdank megkegyelmezését kiesszőljék. Bologna egyetemi hallgatói távirattal Hugo Viktorhoz fordultak, hogy az osztrák császárt fölkérje a kegyelemre. Ugyanezt tették a paviai tanulók, kik Andrassy Gyula gr. közbenjárását kérték ki.

*** Kairóból** jelentik: Az elítéltek valamennyien megfosztatnak rangjuktól és elkobozott vagyonuk a kártérítés kifizetésére fog fordíttatni. Arabi és társai legnékülözhetőbb szükségleteik fedezésére évdíjat fognak kapni.

*** Louis Blanc temetése** tegnapielőtt roppant embertömeg részvétele mellett történt meg. A halott kocsit kuszoruk földték.

A hivatalos személyiségeken kívül számos senator, képviselő, több mint száz egyet és egyet leti képviselő jelent meg. A sirnál Edmond Károly a Hugó Victor által írt beszédet olvasa fel, melyben az istenben és a lélek halhatatlanságában való hit nyer kifejezést. Beszéltek még: H. Martin Barodet, Madier-Montjan, Lockroy és néhány kevésbé ismert egyéniség, kik szónoklataik közben a közönség tetszés-nyilvánítása mellett elítették a köztársaságot. Rendzavarás nem történt.

*** Hat millió kár.** New-Yorkból sürgönyzik, hogy Kingstonban (Jamaika) hétfőn a kereskedők negyede leégett. A kár 6 millió font sterlingre rug. Több százannaradtak hajlék nélkül; számos váltóüzlet és rak-tár megsemmisült.

*** Agyonlőtt szerkesztő.** Az „El Tiempo” című san-joséi lap szerkesztője élesen megtámadott egy Casamella nevű államhivatalnokot. A cikk megjelenése napján Liborio Peret, a szerkesztő, Casamella egy vendéglőben fölkérte s ott közbeköszö-váltás fejlődött ki közöttük: „On irta ezt a cikket?” kérde Casamella. „En!” válaszolt a szerkesztő. — „Hát már sohasem hagy nekem békét?” — „Semmi esetre sem. On államhivatalnok, tettei a nyilvánosság elé tartoznak, s ha sértve érzi magát, a törvény útján elégtelt vehet magának.” — „Akkor hát én önt lelévöm”, mondá Casamella s revolverét gyorsan előárvta, a szerkesztőre kétszer rálőtt. Liborio Perez rögtön meghalt, Casamellát pedig csak a rendőrség mentette meg az össze-szódult néptömeg dühétől.

*** Nagy tűz** volt decz. 12-én Madridban, mely a hadügyminiszteri palota egy részét elhamvasztotta. A király és a hatóságok erőfeszítései dacára a könyvtár és a levéltár egy része megsemmisült. Husz egyén sérült meg.

*** A villamosság alkalmazása.** Az eddigi kísérletek kétségtelenné tették, hogy az erő villamosság alakjában nagyobb távolságokra átvihető és csakis a gyakorlati kivethetőség szempontjából forog fenn némi nézeteltérés. Mig ugyanis némelyek azt állítják, hogy a Niagara zuhatag egész erejét át lehet változtatni villamossággá és ez által egész Észak-Amerikát el lehetne látni hajtó erővel, addig mások bizonyítani igyekeznek, hogy a villamosság nagyobb távolságokra át nem vihető, mivel az utközben a vezető sodrony minden elzárása dacára felemészthetik. Nézetkülönbség uralkodik továbbá a fölött is, vajjon helyesebb-e nagy feszerejű áramlatokat vékony sodronyokon vezetni vagy vastag sodronyokon gyenge áramlatokat tovaszállítani. Utóbbi esetben a vezetés igen költségessé válik, előbbi esetben a felemészthetőség veszélye fokozódik. De mind-ezen kérdésekre a gyakorlat meg fogja adni a választ, a melyhez ma már a Deprez-féle müncheni kísérletek után igen közel állunk. E kísérletek ugyanis kétségtelenül bebizonyították, hogy 57 kilométernyi távolságra az erővesztés az 50%-ot meg nem haladta, a mi elvégre nem sok, ha megdondjuk, hogy a kis távolságokra ható hajtószíjak által is tetemesen fogy az erő, a mely különben, ha a víz nyomása által hozatik létre, úgy sem kerül semmibe. És hogy ma már a kísérletezésnél is tovább jutottunk, bizonyítja azon körülmény, hogy Lausanneban társulat alakult a villamosságnak vizező általi előállítására és hogy Elzászban is részvénytársaság van alakulóban, mely a Rajna vízerejét akarja villamosság segítségével a technikában értékesíteni. Az erőátvitel kérdésével szoros kapcsolatban áll a villamos vasút kérdése. E tekintetben a Siemens cég tett kísérleteket Németországban, de a közúti vasutaknál a Siemens-féle rendszer nem bizonyult helyesnek. Kiszámíthatatlan becsű azonban a villamos vasút a bányákban, alagutakban és mindenütt, a hol az a cél forog szem előtt, hogy a gőzmozdony füstje elkerültesse. Végre a villamosság alkalmazásának legújabb módja gyanánt a villamos hajózást emlegetik. Egy berlini mérnök ugyanis olyféle tervet dolgozott ki, mely szerint a hajók gőz-gépe teljesen fölöslegessé tehető. Már pedig a hajókban a gőzhajtógép berendezése még terhesebb, mint a vasútnaknál a mozdony. Különösen a kisebb távolságokra használt és személyszállító hajókban bizonyulna célszerűnek a villamosság alkalmazása, mert itt egyszerűen egy akkumulátort kellene csak a hajóra venni és ez bizonyos ideig hajtó erőt szolgáltatna. Ott azonban, a hol a víz esése jelentékeny, maga a folyóvíz hozná létre a villamosságot.

*** Muszka történet.** Egy orosz jogtudományi folyóirat s utána a „Golos” peres iratokból a következő hajmerező esetet közli: Kurlula falu közelében a Gardimentjaj folyó mellett kiraboltak néhány kereskedőt. A kiraboltak szerencséjére a rablók nagy részét elfogták; mindazáltal sikerült ezeknek, mikor Geoktjaj faluból erős fedezet alatt Semachába szállították, megszökni. A kerületi rendőrfőnök parancsot adott ki a községi rendőrfőnöknek, hogy a megszökött rablók elfogatására erőlyes intézkedéseket tegyenek. A köz-

ségi rendőrfőnökök nem is késtek rendszabályokat megtenni, a minthogy a kerületi rendőrfőnök abban a hitben volt, hogy a szökevények Kurlula faluból valók, s hogy oda menekültek, felszólította a falu lakosságát, hogy a szökevényeket adják ki. Mikor a falu népe kijelentette, hogy a szökevények nincsenek a faluban, a rendőrfőnök megparancsolta a kozákoknak, hogy az összes falubeli férfiakat korbácsolják meg és az asszonyokat vessék fogságba. A férfiakat a parancs következtében csakugyan megkorbácsolták, még pedig olyan kegyetlenül, hogy többen elájultak. Később a kozákok az általuk elfogott nőket nyilvános árverésre bocsátották. A véneket és rúkat egyenként 10—20 kopekért adták el, míg a fiatalokat és szépeket a parasztok 1—3 rubeltért kénytelenek fizetni. A már behordott gabonát felgyújtották s csakhamar lángba borult az egész falu. A pusztító tűz hét napig tartott, míg végre néhány parasztnak sikerült elmenekülni és a kerületi hatóságot értesíteni az eseményekről.

*** Olajat a háborgó tengerre!** Az angol kereskedelmi hivatali rendeletére Aberdeen kikötőjében a vihar lecsillapítására nemrég fontos kísérleteket eszközöltek szép eredményvel. Az alkalom igen kedvező volt: heves déli szél korbácsolta a hullámokat a molóra, s hajónak lehetetlen volt biztonság futni a révbe. Ekkor rendelte el Brice kapitány, a kereskedelmi hivatal képviselője, az olaj alkalmazását. Hatalmas szivattyú lövelte a hullámokra a közönséges olaj helyett a 280 gallon cet-halszirt. A molót ostromló hullámok 20 perc alatt teljesen elsímltak s a bejárat biztos lón.

*** Ir bérlők gyilkossága.** Londonból írják decz. 8-iki kelettel a következőket: Tudvalevőleg néhány évvel ezelőtt egy öreg ember és unokája, egy tizenhat éves fiú, Irland egyik legvadabb vidékén, közel azon helyhez, a hol a maamtrasni gyilkosság történt, nyomtalanul eltűnt. Az öreg szolgálatában állott Ardilanu bárónak, s azon a napon, a midőn legutoljára látták, a báró több bérlőjének kellett volna földmőndania, a kik már két év-nél régebben nem fizették meg bérleti tartozásaikat. Az eltűntek fölől sokáig mitsem lehetett hallani; végre holttestüket szákhárvá találták meg Longh-Mask mellett. A holttestek vizsgálata kiderítette, hogy mindketten súlyosan megsérültek, mielőtt a vízbe dobták volna. Mint az Irlandban rendes szokás, a környéken lakó bérlők közül senki sem akart a dolog fölül valamit is tudni. Végre a gyanu azon bérlőkre esett, a kihez a meggyilkoltak a földmőndást kellett volna vinnie, s egy farmernek volt elég bátorsága bevallani, hogy mi hogyan történt, bár ő, ha akaratlanul is, a tettben részes volt. A gyilkosság részleteit hat szentanu a következőképen beszélt el: Január 9-ikén reggel az öreg Huddy megjelent unokájával Kerrigan bérlőnél, kinek számára óvast kellett átadni. Ezután elhagyta házat. Néhány lépésnyire a háztól az öreget és unokáját három — most már vád alatt álló, — farmer megröghanta. Legelőbb egy súlyos kődobás az öreget suttotta földhöz; a tanu ezután elfutott, de a vádoltak egyike a földön elterült Huddyt fölbölte pisztolylyal, míg a másik két vádolt a fiatal Huddyt kergettek. Némőskora utóleték, rálöttek néhányszor, mire a fiú össze-rogyott. A gyilkosok hozták két zsákot, bele-tettek több követ, aztán beléjük vártak a holttesteket. A fiatal Huddy akkor még nem is halt meg egészen, mert még göröcs moz-dulatokat tett. A két zsákot bekötötték, és a gyilkosok el akarták azokat vinni. Minthogy azonban észrevették, hogy Kerrigan látta, mit tettek, kényszerítették őt, és egy más tanut, hogy a zsákok vitelére segítségükre legyen. A tőhoz érve, a gyilkosok csónakba szálltak, s a holttesteket bedobták a tó középe táján a vízbe. Kerrigan családján kívül véletlenül még többen is látták a gyilkosságot. A por tárgyalása még eddig befelveje nincsen.

Gyászrovat.

Csikí Alajos gyergyó-ditrői róm. kath. néptanító nov. 24-én életének 31. tanítóskodásának 12-ik évében jobblétre szenderült. Személyében a nevelésügy egy szorgalmas munkását vesztette el. A jó tanító, őszinte barát elhunytát kollégái és Ditrő község aprajánagja fájlalja. 6 évvel előbb 3 havi boldog házasságot után első nejét és kis fiát kísérté az örök nyugalom helyére, most ő ment el — másfél évi együttlét után özvegyet s egy kis leány-gyermekeket hagyva fájdalomban. Nyugodjék békében!

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

A kolozsvári kir. törvényszéknek az 1882. évi december hó 15-én tartandó nyilvános ülésben a következő ügyek fognak előadtni: 1. 2656—1882. Benedek Bernát s társai Szabó Ilie s társa ellen közösség megszüntetése iránt.

2. 7188—1882. Bányai Dániel és társai Szucs Dorottya és társai ellen tulajdonjog elismerése iránt.

3. 9282—1882. Özv. Tappenburg Károlyné Récsy Emilné ellen lakáselkülönítés iránt.

Előadó: Albach Géza.

4. 4929—1882. Szabó Jánosné s társa Sajgó Istvánné s társai ellen végrendelet érvénytelensége iránt.

5. 5282—1882. Koraj Juon Vargyas Lőrincz ellen szerződés kiállítás iránt.

6. 7418—1882. Marosán Péter Beszteri Antal ellen tulajdonjog elismerése iránt.

7. 7624—1882. Gr. Bánffy Miklós a kir. kincstár és társa ellen zálogjog törése iránt.

8. 8415—1882. Berbekutz Vaszi s társai Berbekutz Sofron s társai ellen tulajdonjog elismerése iránt.

9. 8417—1882. Zsurzs Zaharie s társai Opris Juon ellen ingatlanok birtokbaadása iránt.

10. 8638—1882. Bodár Vaszila Szumrudukán Mariska s társai ellen tulajdonjog elismerése iránt.

11. 9422—1882. Soós Annának Boér Károly és neje elleni házassági iránti igazolási ügye.

12. 9424—1882. Krausz Simon Oltyán Alexandru s társai ellen birtokarány megállapítása iránt.

13. 9682—1882. Máthé Károly hagyatéka Hersch Séligh ellen sommás visszahelyezés.

14. 9746—1882. Maksai Károlyné Kiss Mihályné ellen sommás visszahelyezés.

15. 9874—1882. Mayer Ignác Róska Todorosia ellen 40 ft iránt.

16. 9875—1882. Weinberger Pál Mayer Ignác ellen 40 ft iránt.

17. 9876—1882. Tóttelke közsege Drágos György ellen 31 ft.

18. 9877—1882. Szirb Juon Ujfeleán Simon ellen birtokháborítás iránt.

19. 9878—1882. Kohn Ferencz Sombori Lajos ellen 42 ft iránt.

20. 9879—1882. Zsilován Juon Máté Todor ellen 14 ft iránt.

Előadó: Pap Leontin.

21. 6867—1882. Király János Király György ellen tulajdonjog elismerése iránt.

22. 6868—1882. Butta Juon Schacz János (Kapál) ellen tulajdonjog elismerése iránt.

23. 8628—1882. Békésy Anna és társai Békésy József és társai ellen örökrész kielégítése iránt.

24. 8757—1882. Poszler Antal özvegy Poszler Józsefné és társai ellen szerződés teljesítése iránt.

25. Lapusan Juon Miron Stefan ellen atyaság elismerése iránt.

26. 9448—1882. Recze Oniszie Recze Anna és társai ellen békeegyezmény elismerése iránt.

27. 9695—1882. Boér Sándor Rotáridesz Mihály és társai ellen 600 ft iránt.

28. 9697—1882. Hartig Márton és neje Tóth Éva szül. Bartha ellen tulajdonjog elismerése iránt.

29. 9819—1882. Válaszutyán Stefan és társa Pozár Pántyé hagyatéka és társai ellen tulajdonjog elismerése iránt.

Előadó: Szász Béla.

30. 9696—1882. Taub Dávid Bágya Kálmán hagyatéka ellen 700 ft iránt.

31. 9698—1882. Endes Dániel Magyar Mihály ellen közkereseti társaság felbontása és járuléka iránt.

Előadó: Comanescu Sándor.

32. 5451—1882. telekkönyvi. A királyi kincstárnak báró Wesselényi Farkasné elleni zálogvisszaváltási jog feljegyzése iránti ügye.

Előadó: Veress Ákos.

Idegenek névsora.

(1882. decz. 14.)

Nemzeti-szálloda.

Huber Béla, erdőfelügyelő, Vác. Reschnitzer J. nt. Budapest.

Biasini-szálloda.

Barbats Gy. tanár, Balázsfalva. Leiwand Hermann, keresk. N. Váradi Katona Elek, birt. Apa-nagyszék. Keschek István és neje, Vármező. Ifj. Klimes Károly, mag. Nagy-Enyed. Br. Györfi Géza, birt. Ajton. Lészai Ferencz, birt. Csáki-Gorbó.

CSARNOK.

A csoda-orvos.

Írta: Svelchel Róbert.

Fordította Kárpáthy János.

(Folytatás.)

Az öt emésztő benső nyugtalanság percéről-perczerre növekedett. Hogy némileg eloszlassa azt, kettőzött hévvel látott házi teendői után és igyekezett idejének minden percét szorgos munkával betölteni; de a munka csak testileg vette őt igénybe, szelleme tovább-

ra is szabadon csapongott és szíve tovább haladt a megkezdett úton.

Midőn délután a forró nyári nap tikasztó hősege némileg enyhült, Madelaine útnak indult a temetőhöz, hogy nemrég elhunyt fivének sírhalmán megöntözze a pázsitot és a virágokat, melyeket saját kezeivel ültetett rája. Valami megmagyarázhatatlan vágy vonzotta ezen már megszokott foglalkozáshoz, mintha nyugalmat remélt volna találni a sírhalmok szűk körében.

És valóban lecsillapodott némileg a lányka felkorbácsolt kedélye. Gondolatai elhalt fivére tértek át és keblét az annak elhunyt fölért érzett fájdalom foglalta el.

Coffin mester, ki gondolataiba merülten tekintgette ki ablakán, meglátta Madelaine-t, elhagyta az ajkát és hozzá csatlakozott.

— Beszéltem veled Madelaine! — kezdé az öreg.

A leánya várokozásteljesen tekintett rá. A sírásó azonban előbb kímélve jártatá szerte-széjjel tekintését, és csak midőn saját szemével győződött meg, hogy egyedül vannak, folytató:

— Lugin André bizott meg, hogy nevében köszönetet mondjak neked azért, amit tegnap érte tétted.

Madelaine lelkén élénk örömrészlet cikázott át.

— Meg vagyok felőle győződve, szolt az öreg sírásó, recsegő hangját kissé enyhítve, hogy nem áruol el senkinek, hogy Andrénál voltam.

— Oh nem; én bennem bizhatik ön! — viszonzá Madelaine élénken.

Coffin mester e szavakra helyeslőleg bolygott és egyet szippantva burnotszelenczéje tartalmából, folytató:

— Nagyon óhajtottá volna személyesen köszönni meg jószívűségedet, — de hiszen magad is nagyon jól tudod, hogy az lehetetlen.

— De hiszen az, a mit tettem, nem méltó oly nagy köszönetre! — viszonzá Madelaine és napharnítottá arczöbre alól sötét pír csillámlott elő.

— Jól van, jól! — mormogá az öreg a nála szokásos szőrtörlődő kacagás egy nemével. — Te persze csak úgy istennevében tetted azt, a mit tegnap tétted, ép úgy, mint a hogy a virágok itt öcséd sírhalmán csak azért terjesztik illatukat, mert az isten úgy rendelte.

— Ön is csak úgy cselekedett volna, mint én — viszonzá Madelaine, kissé zavarba hozva az öreg sírásó által használt sajtárság hasonlat által, — meg vagyok felőle győződve, hogy ön is figyelmeztette volna az őt fenyegető veszélyre, ha tehette volna.

Coffin mestert kissé zavarba hozták a lányka szavai. Nehány másodpercnyi hallgatás után megszólalt:

— Persze, ha a legények nem előztek volna meg... De az mindegy, akárhogy is szerénykedel, mégis szent igaz, hogy ha te közbe nem lépsz, hát most én bátran kezembé vehetném ásomat, hogy megassam Lugin André örök lakhelyét — ott a temető legközelebb eső zugában, a bokrok közt. Még csak sírhalmot sem lett volna szabad pihenő helye fölé hánynom — hiszen ő átokkal van sújtva, mert a gonosszal cimborál!

A sírásó arcán a maró guny kifejezése rángott végig. Madelaine bámulva szögezte rá tekintetét. Coffin mester azonban folytató:

— És én, a saját nevemben is, köszönetet mondok neked, Madelaine, leányom. Mert látod, én a nagy világon nem szeretek senkit, de senkit, — hanem Lugin André iránt oly élénk vonzódást érzek, mintha saját gyermekem volna.

A lányka ajkait örömteljes mosoly játszotta körül e szavak hallatánál. Coffin mester pedig a következőleg fejezé be közlendőit:

— Aztán még arra is kért André, hogy mondjam meg, miként nagyon szépen tiszteltet és sok szerencsét és zavartalan boldogságot kíván Bornes Richarddal való egybekeléshez.

Madelaine mosolygása egyszerre mély levertséggé változott át. Észre sem vette, hogy Coffin mester eltávozott. Ugy rémlett előtte, mintha a fényes nappal hirtelen sötét éjjé változott volna át. A virágok elveszték színiüket, a zöld pázsit feketévé vált. Egész teste megzúdult az iszonyu felindulás hatása alatt és oly érzés vőn rajta erő, mintha idegei egyenként pattantak volna szét, mint a hegedűnek túlságosan feszített húrjai. „André! André!” hangzék egy szózat a leánya szívében és iszonyodva rejté el arczát kezében.

A mi oly sokáig feküdt mély titokként szíve belsejébe elzárva, egyszerre tisztán, határozott körvonalakban állott szemei előtt, — ijesztőleg, mint egy rémkép, egy kísértet.

Carra asszony valóban azt hívé, hogy a lányka fényes nappal kísértetet látott, oly ijesztő sápadtság borítá Madelaine arczát, midőn visszatért a temetőből. Hiába tudakolá a jó asszony aggodalomteljesen e feltűnő halvány-ság okát, — lánya csak szomorúan rázta fejét, de szólan képtelen volt.

De hisz az lehetetlen, hogy ő André szeresse, gondola magában a lányka. Azon érzemény, melyet irányában táplál, nem más — és nem is lehet más — mint részvét, a mely

számtalanszor készített már őt André pártfogása alá venni, valahányszor igazságtalanul ítélte őt meg valaki.

Ezen ön-átlatás azonban mindinkább szét-foszlott, aszerint, amint közeledett azon idő, melyben Bornes Richard rendesen látogatásait szokta tenni. Rémülettel tölté őt el azon gondolat, hogy ismét találkozozzék Richarddal, és kiment a kertbe, hogy lehetőleg késleltesse e találkozást óráját és időt szerezzen felzigatott keclényének a lecsillapására.

Midőn végre visszatért a szobába, Richard már ott volt és várt rá. A lányka arczát és homlokát sötét pír futá el, midőn belépett. Szegény Richard, mennyire felremagarázta ő e pillanatot.

Madelaine kényszeríté magát arra, hogy barátságos legyen Richard irányában. A lányka a szokottnál gyorsabban és többször beszélt.

Azon nyugalom, mely azelőtt zavartalanul honolt kebelében, most eltávozott onnan örökre. André iránt táplált szerelme egy tűnt fel neki, mint Richard elleni bűn. Richarddal már el is van jegyezve, és szíve még sem az övé, és ő mégis más szeret!

Ezen öntudat fosztotta őt meg azon bátoraságtól is, mely szükséges leendett arra, hogy valósithassa azon tervét, melyet tegnap alkotott, szilárdul elhatározva magában, hogy felkeresi a tisztelendő urat és mindent elkövet, hogy meggyőzze őt André ártatlanságáról. Nem volt bátorasága tervét megvalósítani. Ugy járt, mint a hitregében azon asszonyok, kik százaz lábball haladnak keresztül a legmélyebb és legsebesebb folyású vizeken, — mindaddig, míg rendületlen bizalommal viselkednek hitük iránt, de rögtön elmerülnek a szörnyű halállal fenyegető hullámokba, mi-helyt csak a legkisebb kétely támad szívében.

Hogyan higgyen a tisztelendő ur mind-annak, a mit ő André ártatlanságának bebizonyítására elmondana, mikor érvelései és egész védelmezése csak saját önzésének kifolyása? Igaz, hogy ő mitsem remél Lugin Andréától, — nem is remélhet tőle semmit — de mind-amelett kénytelen — ha tervét meg akarja valósítani — Petulant atyának bevallani azt, hogy André-t, a száműzött, az elátkozott André szereti.

E gondolatnál úgy érzé, mintha a vér helyett égő lava-folyam csörgedezne ereiben. Nem lehetetlen nekieszörnyű tényt bárkinek is bevallani, és ép ez okból nem mert menni a gyónásra sem. Reggel és este a szokott könyörgés elmondása helyett azért imádkozott forrón a megváltóhoz, hogy engedje szívéből kihálni az André iránti szerelmet.

Richard figyelmét nem kerülheté el azon gyökeres átváltozás, melyen Madelaine egész lényé, modora és magaviselete keresztül ment. A leánya képtelen volt érzelmeit elrejtteni és külsőleg negyezni azt, a mivel bensőleg nem birt; nem értett a képmutatáshoz. Pedig a lányka eléggé iparkodott rajta, hogy viszonzhassa Richardnak iránta táplált szerelmét, eléget küzdött, hogy száműzze szívéből Lugin André képét, ki iránt még mindig az ideges félelem egy nemével viseltetett.

Magaviselete Andréval szemben valóban ingadozó volt. Majd barátságosan, gyöngéden úgyszólván szeretetteljesen bánt vele, majd meg leküzdhetetlen borzongás fogta el őt közeledésekor, néha pedig oly részvételtjes pillantásokat vetett rá, hogy szegény Richardnak majd a szíve szakadt meg.

Utoljára már Bornes Richard is gyakran töprengett Madelaine ezen ép oly rejtélyes, mint változó magaviseletének oka fölött. Mi ütközhetett a lánykához? Vagy talán nem annyira alaptalan és légből kapott a Pierre le Roux állítása, mint a mily alaptalannak és légből kapottnak ő szerette hinni.

Egy ízben feldagadt, kékes szegélyű szemekkel jelent meg Madelaine-nál a szokott látogatási órában.

— Mi baja önnek, Richard? Mi történt? kérdé aggódva Madelaine.

— Semmi, semmi! viszonzá ez némi zavarral. A sötétben neki mentem a kapufel-fának.

Dehogy ment pedig sötétben a kapufel-fának. Egész más időzte elő e kék daganatot szeme körül. Egyik legjobb barátjával verekedett össze, kinek Madelaine fölött mondott nem épen hízogó megjegyzései voltak a viszály okai. Ezen összekeccozás pedig csak első volt azon hosszú láncolatban, mely Richardot lassanként ellenséges viszonyba hozta hajdani barátjainak legnagyobb részével.

A világon semmi sem lehetetlen; miért ne volna hát letséges, hogy a száműzött, a kiátkozott André iránt szerelmet érezzen az ártatlan Madelaine? André bizonyára megbabonázta őt: hiszen átalános ismert tény, hogy ép az ártatlanság ingerli legjobban a gonosz, hogy ép az ártatlanságra fáj legjobban a foga.

Abundance lakóinak a gyöngéd nemhez tartozó része egy percig sem kételkedett benne, hogy Madelaineval az ördög üzi játékát, mert máskülönbön hogyan vetemedhetett volna arra, hogy a vélangyal szerepét játssza az istentagadó Lugin Andréval szemben?

Nagyon természetes, hogy azon fölötté előnyösnek mondható házassági összeköttetés, melyre Madelaine-nak Bornes Richarddal való viszonya által kilátása volt, nemcsak oly mánaknak irigységét költé fel, kiknek eladó leányai voltak, hanem maguké a férjhezmenendő leányoké is. Ép oly természetes, hogy Madelaine-nak ezen irigyei a világot sem szalasztották volna el az alkalmat, hogy kitőlthessék bosszújukat a lánykán.

Ha Richard nem ismerte volna nagyon jól azon nem épen tiszta forrást, a melyből ezen rágalmak buzogtak, talán hitelt adott volna a mindinkább terjedő suttogásoknak, melyek Madelaine-re vonatkoztak. De így, ha megingott is néha-néha egy-egy másodperczen a Madelaine ártatlanságába vetett bizalma — csakhamar ismét megerősült az és ilyenkor aztán kész volt még ököllel is megfélelni azoknak, akik csupa merő keresztényi felebaráti szeretetből igyekeztek szeméiről lerántani azon fát, mely őt meggátolja abban, hogy Madelaine arczát tisztán, hamisítatlan mivoltában láthassa.

Különbön voltak órák, a melyben Madelaine ismét a régi volt — legalább részben. Mert előbbi gyermeteg magaviselete vissza nem tért többé soha és még szívélyességében is volt valami lázas, elhamarkodott, melyet Richard ezelőtt nem észlelt rajta soha és mely oly rosszul esett szívének, hogy majd megszakadt bele.

Ha más ember játsza Richard helyén Madelaine fölegényének szerepét, az már rég kérdőre vonta volna a leányt, rejtélyes magaviselete miatt. De Richardnak egyáltalában nem felelt természetében a sok kérdezősködés; megkísérelé tehát, hogy nem volna-e képes rájönni kérdezősködés nélkül is e rejtély nyitjára, mely neki annyi fejtörést és bánatot okozott többi időben.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Kolozsvári piac.

— Decz. 14. —

Egyhé időjárásunk miatt a vidéki utak nagyobb része most is nehezen járható, s ennek következtében mai vásárunkon minden oly czikk, minek behozatala szekeret igényel, kevesebb, mint rendes időjárás mellett, sátoros ünnepek közeledtével lenni szokott. Községek azonban meglehetősen számmal, mert a vidékiek nagyobb része gyalog szokott járni.

Gabonából több van a mult heti behozatalnál, de általában véve mégis kevés; az árak a mult hetekhez mérve, némileg emelkedtek. A sertésvásár meglehetősen jó volt; s élelmi czikkeknél közepes behozatal.

Iparosaink és kereskedőink az ünnepek alkalmából kissé élénkebb forgalmat remélnek; a kirakatok mindenfelé ünnepi színt öltöttek; alkalmi czikkek, „angyal fiák” pompáznak az üvegek alatt, s remélhető is, hogy a pénz, korunknak e legfőbb anyaga, kissé jobban előbbik rejtékéből, hiszen „egyszer van egy esztendőben karácsony!”

Ma a következő árak voltak irányadók: Gabonapiacz. Mmázsa szerint: buza 7—8 ftig; rozs 6 ft 80—7 ft; málé 5 ft 50—70 kr; zab 4 ft 80—5 ft.

Sertéspiacz. Felhajtott m. e. 440 drb. A kövér drbja 45—76 ft; soványé 20—25 ft; süldő 10—17 ft.

Takarmány. Széna 8—12 ft egy szekérről; szalma 4 ft; zsúp párja 10 kr.

Majorság. Párjával: csirke 60—70 kr; tyúk 1 ft; pulyka 4 ft; sovány liba 3 ft; kövér 5—5 ft 20 kr; réce 1 ft.

Vegyesek. Egy nagy véka paszuly 1 ft 50 kr; borsó 1 ft 50 kr; 20 lit. pityóka 45 kr; egy hetliter alma 5 ft 70 kr; egy kiló marhahús 40—44 kr; sertés hús 50 kr; füstölt hús 76 kr; szalonna 88 kr; zsír 90 kr.

Vadak. Egy nyul 1 ft 20 kr; őz darabja 8—10 ft; kilója 60 kr; fogoly drbja 60 kr; császármadar 1 ft 20 kr.

— Az állattenyésztés emelése érdekében a földművelési miniszter az idén az étel-re való tevékenységet korábban kezdi meg, mint a megelőző években. Az évente rendszeren megtartatni szokott tenyészállat-szemléket már megkezdék és így a tenyészállatok ki-oztása szintén előbb lesz foganatosítható, mint rendszeren, mire különösen azon községek figyelemzetendők, melyekben apa-állathány van. — E helyen megemlítjük, hogy a jelenlegi időjárás a mult hónapokban oly kedvező egészségi állapotokat az állatok közt lényegesen megváltoztatta, s a télen uralkodni szokott kórok meglehetősen számban jelentkeznek.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptulajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

a kormánynak régi politikája már, hogy az államnak lehetőleg mindennemű szükségleteit hazai iparosoknál szerezze be — ha csak lehet. Széchenyi Pál gróf e kívánságot annak idejében maga is aláírta s ezért tőle azt is remélhetjük, hogy ő nem csak a létező magyar ipar pártolására kész, hanem arra is, hogy még nem létező új iparágak keletkezését mozdítsa elő, ha csak némi kilátás van is arra, hogy e törekvés nem fog kudarcot vallani.

A szélsőbaloldali részéről Herman Ottó száll síkra, hogy a miniszternek jótanácsokat adjon. Hangzottatta a kényszer-társulás és a qualificatio kimondásának szükségét az ipartörvény revisiójánál; de a birtok feletti szabad rendelkezési jog korlátozásában az osztályharcz felidézését látja, a mely ellen tiltakozik. E felfogás valóban érthetetlen. Egyik korlátozás olyan jogosult, mint a másik. Ha az iparosok megkövetelhetik, hogy ne lehessen önálló iparos az, a ki a mesterséget nem tanulta, s megkövetelhetik, hogy minden iparos köteles legyen valamely ipartársulatba belépni, mert csak ezen intézkedések mellett lehet a kézműipar érdekeit megvédeni, akkor bizonyára a gazdaközönségtől sem lehet rossz néven venni azt, ha érdekei megóvása végett némely korlátozó intézkedések törvénybe vételét kívánja; s kívánja nevezetesen azt, hogy gazdaságát akárminő adósság miatt ne lehessen megfosztani, s hogy az oly mező gazdaság, melynél kisebb már nem alkalmas egy egész család fentartására, ne is legyen tulajdonosa által feldarabolható.

Ezen conservatív intézkedések mindenike egyenlő létjogosultsággal bír, s nagyon csodálkozunk, hogy éppen Herman Ottó ur, az egyenlőség eszméjének egyik előharczója, kíván nagyobb kedvezményeket az iparosok részére, mint a minőket a gazdaközönség részére concedálni hajlandó.

Széchenyi gróf egyébiránt e kérdésekre nézve is igen helyesen kijelölte a követendő utat, midőn beszédében azt mondta: „En tisztelem azt a minisztert, a ki a közvéleménynek hódol s annak nyomán indulva, nagyobb eredményeket képes felmutatni.”

Mikor egy miniszter úgy gondolkozik, hogy a közvélemény szava nyomatékkal bír, ezzel csak azt tanúsítja, hogy nem oly elbizakodott, hogy egyéni nézeteit helyesebbeknek tartsa azoknál, a melyeket az állampolgárok milliói kívánatosnak tartanak. Széchenyi ugy a mezőgazdaság, mint az ipar terén egyaránt figyelembe fogja venni azt, hogy mi a közvélemény kívánsága; s megvagyunk győződve, hogy ezen politika a közgazdasági kérdésekben a jelen viszonyok közt a leghelyesebb is.

Megyei élet.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási bizottsági gyűlése.

Torda, decz. 13.

Megyénk köz. bizottságának idei f. hó 13-án főispán br. Kemény György ő. mlga. elnöklése alatt megtartott gyűlést a következőkben ismertetem:

Az alispán által felolvasott jelentés szerint, a mult hóban alispáni könyvre érkezett összesen 695 ügydarab; külföldre szóló utlevélkapott 10 egyén. Tüzeset a mult hóban Brezset, Hidas, M-Tóhat, Mészö, Lunka, Sz-Kocsárd, Gyéres-Szt.Király és Torozskó-Szt.-György községekben fordult elő; az összes kár 20,742 frtra becsültetett, ebből a Torozskó-Szt.-Györgyiek által szenvedett kár 18,604 frt 10 kr, a melynek fedezésére a nagym. belügyminiszter ur is 200 frtot méltóztatott kiutalványozni. A személy- és vagyonbiztonság nagyobb mérvű megtámadása nem fordult elő.

Főorvos dr. Harmath Márton jelentése szerint mult hóban a közegészségi állapot megyénkben „megnyugtató” volt, — ugy szintén a hasznos házi állatok között sem fordult elő semmi ragályos, vagy járványos állatkór.

A megye idei első felévére a népesedési mozgalmak ismertetéseül a főorvosi jelentés a következő statisztikai adatokat sorolja elő:

Született a mult felében összesen 2776 gyermek; s pedig f. hó 1485, leány 1291. Ugyanazon idő alatt meghalt f. hó 1554, leány 1439. A tordai, mezősegi és m-ludasi járásban és Torda városában a szülöttek meghaladják a meghaltakat; legnagyobb a szaporodás a mezősegi járásban: 85, a m-ludasi járásban 36, a tordai járásban 9, Tordán 21. A topánfalvi járásban a halottak meghaladják a szülötteket 186-al, az aljárjai járásban 80-al, a felvinczi járásban 17-el, a torozskói járásban 21-el, Felvincz városában 5-el. Általában a szülötteket az elhaltak felülmúlják 217-el.

Kir. adófelügyelő Soltész Sándor jelentése jelenleg is meglehetősen nagy adórestanciát tüntet fel, a mi kitűnik a következő adatokból: a mult évben befizetett a tordai kir. adóhivatalhoz egyenes-adó czimen összesen 60,891 forint 67 $\frac{1}{2}$ krajczár, hátralék tehát még 187,107 forint 57 $\frac{1}{2}$ kr. Hadmentességi díjban be lett fizetve 6297 forint 47 kr. Hátralék e czimen 34,669 frt 69 kr. Összehasonlítva ezen két rendbeli adóbefizetést a mult év hasonló időbefizetési eredményével, f. év november havában az eredmény az egyenes-adóban 3553 forint 10 kral, hadmentességi díjban pedig 809 forint 13 kral kedvezőbb.

Legnagyobb érdeklődést keltett királyi tanfelügyelő Moldován Gergely által a megye 1881/2 évi tanügyi állapotáról szerkesztett statisztikai munkát, a melynek adatait mielőtt — megyénk tanügyének ismertetéseül — elcsorolnám, felemlitem, hogy a lefolyt tanév alatt egészen új iskola létesült: 1) a tordai unitárius elemi leányiskola; 2) Ar-Rákoson állami elemi iskola; 3) Egerbegyen állami leányiskola; 4) Gerenden állami elemi fiú- és leányiskola; 5) Székely-Földvár állami elemi vegyes iskola; 6) Várfalván állami elemi vegyes iskola; 7) Felső-füle-havason gr. cath. elemi vegyes iskola. — Iskolai népkönyvtár van: 1) Egerbegyen, 290 kötetnyi munkával; 2) Felvinczen, 306 kötet munkával; 3) Gyéresen, 320 kötet munkával; 4) Maros-Ludason, 547 kötet munkával és 5) Tordán, 1915 k. munkával. Mindegyik könyvtár magyar munkákkal.

Lássuk a jelzettel adatokat: Iskola van a megyében 210. Tanköteles gyermek (6—12 éves) 10,858, (13—15 éves) 4819, összesen 15,677. Elemi iskolába jár f. hó 3995, leány 3368, összesen 7363. Ismétlő iskolába jár f. hó 749, leány 645. Felső nép- vagy polgári iskolába jár 93, leány 42. Az iskolába járók főösszege 8892. Iskolába nem jár f. hó 3198, leány 3587. Az iskolába járók vallására nézve: r. kath. 390, gr. kath. 3814, keleti gr. 2236, helv. hitv. evang. 1602, ágost. 25, unitárius 762, mozes 63. Nyelvire nézve: magyar 2842, román 6050. Az iskola növényekéi közül telén-nyáron jár iskolába 7094, csak télen 1798, tankönyvre van 7034-nek, nincs 1858-nak. Az iskolából kilépett 12 éves tankötelesek közül jól tudott csupán olvasni 159, írni és olvasni 1331. Tanító van 228; ezek közül képesített 124, nem képesített 103, rendes 117, segéd 110. Az iskolák közül volt saját házban 187, bérhelyiségben 10. Az iskolaépülethez tartozik tanítólakás 188, faiskola 69, kert 163, testgyakorlótér 133. A tantermek száma 234. Az iskolák évi jövedelme készpénzben 64,413 frt, terményekben pénzértékre véve 4649 frt, összesen 68 ezer 962 frt. Az iskola jövedelme származik ingatlan vagyonból, melynek értéke 55,903 frt, jövedelme 4818 frt tőkepénzből, melynek összege 34,859 frt, kamatja 2429 frt; származik tandíjből, melynek összege 4694 frt; állami segélyekből, melyek tesznek évenként 20,529 frtot, a községi segély 8930 frt, az egyházi segély 6107 frt, egyéb forrású segély 21,455 frt, összesen 68,962 frt. Az iskolák évi kiadása: a rendes tanítók javadalma 36 ezer 561 frt, a segédeké 17,565 frt; fűtésre, tisztogatásra s kisebb javításokra 5886 frt; tantermek felszerelésére 1766 frt, szegény gyermekek segélyezésére 761 frt, vegyes kisebb szükségletekre 6298 frt, tőkésítés, vásárlás, építkezésre 125 frt, összesen 68,962 frt. Tudomására hozza ezek után tanfelügyelő a közigazgatási bizottságnak, hogy a mult. vallás- és közokt.-ügyi miniszter ur hajlandó Csegez községében magyar tannyelvű állami elemi népiskolát beállítani, és a hidas-i községi elemi népiskolát magyar tannyelvű állami iskolává nyilvánítani a kikötött feltételek mellett; ugyintén kir. tanfelügyelőnk indítványára a köz. bizottság a bágyoni és székelykocsárdi községi iskoláknak államirv tétele iránt a felterjesztést megtenni határozta.

Az 1882/3 tanévtől kezdődőleg a magyar nyelv minden nemmagyar nyelvű tanítványtanítandó lévén s miután vannak megyénkben oly felekezeti tanítók, a kik a magyar nyelvet nem tudják, s így azt nem tanítják, kir. tanfelügyelőnk indítványára a balázsfalvi és n.-szbeni román érsekségekhez átiratok küldése határozottatott, a melyben felkértnek intézkedni, hogy a törvénynek e tekintetben is elég tétessék.

Végül kir. tanfelügyelő több iskolai szá-

madást és felsőbb helyen már megerősítést nyert költségvetést terjesztett elő.

Kir. főmérnök, Andrassy Nándor jelentése szerint az állami utak állapota a megye területén jónak mondható.

Végül kir. ügyész Csekme Béla tett a tordai központi fogháznak mult havi állapotáról jelentést, a melyből kiemelem, hogy elítelt okt. haváról átjött 38 férfi és 3 nő; e létszám nov. havában szaporodott 33 férfi 1 nővel. Büntetése kiállása után 18 férfi és 1 nő szabadon bocsáttatván, nov. végén 53 elítelt férfi és 3 nő maradt a fogdában. A vizsgálati foglyok és elítéltek élelmezésére 301 frt 81 kr fordítottatott.

Ülés vége d. e. fél 12 órakor.

Szinész-kongresszus.

A tegnapi délelőtti ülést Ribáry elnök távollétében Feleký alelnök nyitotta meg a kongresszus harmadik ülését.

A jegyzőkönyvitelesítés után fölvastagott az igazgatótanács javaslata a fegyelmi szabályzat iránt.

Eötvös K. L. általánosságban ellene nyilatkozik e szabályterv végleges elfogadásának; mert sok tétele már a színészeti törvényben ugy is foglaltatik, sok pedig azzal merev ellentétben áll. Sok ügy elzárkózottan vitetnek e javaslat értelmében a központi forgalmi tanács elé.

Indítványozza, hogy az igazgatótanácsnak ideiglenes fegyelmi eljárás megállapítására felhatalmazás adassék s e mellett jelen javaslat a napirendről levessék. Clair a tavaszi rendkívüli közgyűlésre kívánja utasítani a javaslatot. Jakab a javaslat teljes mellőztetését, Bodrogi annak elhalasztását kéri. Barta László és Ditrő Mór védik a javaslatot és tárgyalását sürgetik, Szathmáry a napirendetést pártolja. Bercsenyi részletesen fejtegeti a javaslat hiányait.

Szathmáry és Brankovics György öt tagu bizottságnak kiküldését indítványozza javaslat készítésére, Bercsenyi az igazgatótanácsot kívánja új javaslat benyújtására utasítani.

Elnök kimondja a határozatot, mely szerint a jelen tervezet visszaadatik az igazgatótanácsnak, mely azt a jövő gyűlésre újat dolgozással fogja folterjeszteni.

Az igazgatótanács a következő tagokkal egészítettett ki a tegnapi szavazás által: a fővárosból Ribáry József, Feleký Miklós, Ödý Lehel, Paulay Ede, Szuper K., Pázmándy Dénes, Szépfaludy, Szigeti Imre, Kassai, Vidor, Ujházi, Gyenes; a vidékről Arady, Bődy, Lászy, Jakab, Bényei, Mándoki, Breznai, Takács, Krasznai, Szacsavay.

Végre hosszasan tárgyalatott az igazgatótanács javaslata a kezdő szinészek felvételéről, mely jog az igazgatóktól elvonatni és felvételi szakközvetítőknek ruházni ajánlatot, ily bizottságok Budapestén, Kolozsvárt, Nagy-Váradon, Kassán, Győrben, stb. levén felállítandók. Clair a zsidók kizárását indítványozza a szinészből, Bercsenyi ez indítvány ellen lelkes szónoklatban tiltakozik. Szathmáry indítványozza, hogy 10 évig egyetlen új tag se vessék fel.

Csikó és Miklósy az igazgatók felvételi jogának elvonása ellen tiltakoznak. Bercsenyi csak a fővárosban és Kolozsvárt óhajtaná felvételi vizsgáló bizottságot. Sokan sokféleleg tervezgetnek, míg végre egyhangú megállapodás után Feleký azon formulázásában jött létre, hogy ezenfel felvételi vizsgálat nélkül kezdő szinész föl nem vehető egy társasághoz sem; a felvételi vizsgáló bizottságok megalakítása iránt az igazgatótanács intézkedik, a közgyűlés utólagos megerősítésének fentartásával.

A rzeszovi pör.

Lemberg, decz. 11.

A rzeszovi esküdtészeki tárgyaláson Moszor törvényszéki tanácsos vezeti az elnökséget, Pogorzelski ügyész-helyettes képviseli az állami ügyészséget, s dr. Fechtoldgen ügyvéd s Poganowski jegyző védi a Ritter-családot, vádlott-társát, Stochlinski Marcellt pedig dr. Koppel ügyvéd. A közzádló azt indítványozta, hogy a tárgyalás a nyilvánosság kizárásával tartassék meg, a törvényszék azonban elvetette ezen indítványt, mert a jelen esetben oly büntényről van szó, melynek nem vallási vagy politikai, hanem tisztán magán indok képezi alapját. Az esküdtek, egynek kivételével, mind a földmívelő osztályhoz tartoznak.

A több ivre terjedő vádiratból kiemelendők még a következők: Ritter Mózes, a fővádlott, 51, néve 45, idős leányak, Neumann kézműves neje, 19, a legifjabb 16, Stochlinski 42 éves, a meggyilkolt parasztleány, Mnich Francziska pedig 30 éves volt. Több évvel ezelőtt a Ritter-családnál szolgált, az utolsó években pedig az egyik vádlott, Stochlinski rokonánál, Stochlinski Zsófiánál, de bejárt szolgál-

lattételre Ritterékhez is. Bátyja helyteleníté, hogy csak zsidóknál keres szolgálatot, de Francziska azt mondá neki, hogy a Ritter-házaspár úgy bánik vele, mintha családijához tartoznék. Szolgálati viszonya Ritterékhez, Francziska meggyilkoltatásáig zavartalanul fennmaradt, szakadást is idézett elő a testvérek között.

Meggyilkoltatásának napján látogatást tett a leány Stochlinskákéknál, megvendégelte a vádlott Stochlinskák neje, s azon nyilatkozattal vált meg tőlük, hogy Ritterékhez megy, a kiktől ígéretük szerint tejet s burgonyát fog kapni. Azon pillanattól kezdve, hogy Stochlinskák házárt elhagyta, nyomtalanul eltűnt.

Stochlinski Marcell e napon igen későn tért haza. Kezdetben nem tudták megfajteni a leány eltűnését a helység, Luceza, lakosai, de csakhamar híre terjedt a parasztság közt, hogy a zsidók, kikkel leggyakrabban érintkeztek, meggyilkolták Francziskát. A hír annál valóbbszíneűnek látszott, mert a helység lelkéze megtagadta volt Francziskától a bűnbocsánatot bizalmas viszonya miatt a zsidókhoz, s különösen a házaspár és kicsapongó életű Ritter Mózeshez. Francziska maga beszélte ezt el a helység lakosainak s mert Ritter különben is rossz hírből állott a parasztság előtt, azon gyanu támadt bennök, hogy ő gyilkolta meg a Francziskát.

Ritter magaviselete a leány eltűnése óta különben is igen gyanus volt. Tudakozódott Francziska után, elhanyagolta üzletét s különös szavakat ejtett olykor, nevezetesen azt, hogy mindennek a felesége az oka. De a közbiztonsági közegek minden fáradozása dacára sem találtak egyéb támpontot, melynek alapján Ritter ellen felléphetnek volna.

F. évi márcz. 6-án a Ritter lakásától mintegy negyven lépésnyire fekvő bozóthoz arra járó parasztok egy női holttestre bukkantak. Francziskának ismerték fel a remítően elcsönkított tetemet s a törvényszéki bizottság előtt is megállapított azonossága. Konstatálták azt is, hogy a leány meggyilkoltatásakor érdekes állapotban volt.

Házmozgást rendeltek el Ritteréknél s barna-vörös foltokkal borított szekerczére akadást, melyet alkalmasint a leány meggyilkolására használtak. A pinczében feltűnt a szokatlan rend, melyet Ritteréknél alig lehetett megérteni. A föld frissen fel volt vetve, a nélkül, hogy Ritter ennek elfogadható indokát tudta volna adni. Egyéb nyomára a bűntetnek nem jutottak.

Vádlottak következetesen tagadják a gyilkosságban való részvételüket s azt állítják, hogy Francziska eltűnésének napján nem is volt náluk. A feltevést, hogy Ritternek érdekében állott a leány meggyilkoltatása, megerősíti több tanuság-tételre felhívott zsidóknak rituális nyilatkozata. Hivatkozik a vádirat egy boroszlói rabbira, s a bécsi rabbinatus átiratára, mely szerint 1871-ben is fordult elő egy hasonló eset s akkor a boroszlói rabbi azon véleményre adta, hogy „ez nálunk szokás.” Felemlíték a tanúk azt is, hogy a stryżowi rabbi megújította a lengyel zsidóknak azon ősergi gyakorlatban álló szabványát, mely szerint a méhmagzat egy nő holttestéből erőszakkal is eltávolítandó s ez teszi megérhetővé, miért találták annyira megcsönkított állapotban Francziska tetemet.

Skalpirozva is volt, a mit a rabbinatus véleményadása szerint ajánl ugyan, de nem tesz kötelességgé a Talmud. Ellenben megerősítik a tanúk azt, hogy a női holttest megcsönkítása a méhmagzat eltávolítása czéljából meg van rendelve a Talmud által. Hivatkozik végül a vádirat Stochlinski vádlott vallomására — ki azonban több azokat — kit már többször megbüntetett, rossz hírből álló részeges embernek mond, megjegyezvén, hogy visszavonásának nem lehet nyomatéká előbbi nyilatkozataival szemben, melyek részletesen leírták a bűntett elkövetését.

Szegények zendülése.

— Saját levelezőnkől. —

Bécs, decz. 13.

Ma éjjel ismét egy kis lázadás-féle zavarta fel a bécsi rendőrséget mély álmából, mely a hajléktalanok menhelyén, a belváros kellő közepén tört ki, a volt rendőrségi fogházban. E ház ugyanis igen rossz és dűledező, melyben a gazember urak egészsége már nem volt eléggé biztosítva, építettek tehát nekik egy új palotát a Theobald-Gasseban, s a dűledező rojtban házába szállásolták a hajléktalanokat; ha összedől s egy kissé agyon nyomja őket, ezekért nem lesz oly kár, mint — a raburakért.

Ez volt oka a lázongásnak. A hajléktalanok már régóta panaszkodtak, hogy ők nem rabok, hogy idehozzák őket; azonkívül a rántott leves és kenyér, mit reggel és este ingyen kapnak, sem volt nekik elég jó. Már több nap óta fenyegetőztek, hogy majd megmutatják ők, hogy ők kik, s a rendőrség még sem tett in-

tézkedést, hogy a bajt elkerülje, hanem megelégedett azzal, hogy egy rendőrt és pár hivatalosolgát kirendelt a rend fontartására.

E háznak is meg vannak a maga törzsvendégei; fiatal 18—20 éves csirkefogók, kik nappal a zsebmetszés és koldulás nemes mesterségét űzik, éjjel pedig itt hajlítják nyugalmra pálinkagőzzel telt fejüket. Így kell hinni az utcái koldusoknak és így érdemlik meg a mai szegények az emberiség rokonszenvét és részvétét. Csak kisebb rész az, mely aztán reggel becsületes dolga után megy, hogy csak a kényszer nyomásának engedve törjen esetleg vissza. Egy napszamos volt, ki a jelt megadta a veszekedésre, s a rendre intő konstáblert hatalmasan megbicskázta, s midőn ez elfutott segélyért, fellármázta mind a 250 hajléktalant, hogy tartanak össze s verjék ki a rendőroket, s azután gyűjtésük fel a házat. Mire a segély megérkezett, akkor már az egész csőcselék-csapat fel volt fegyverkezve késekkel, botokkal, kövekkel és közöpporral fogadták a rendőroket. A tusa közben egy pékelegény a másodemeleti szobák egyikében egymásra hordott pár zalmazsákot, s az összehordott petróleumlámpások olajával e máglyát leöntö, s aztán meggyújtá. Midőn ezt a rendőroket észrevették, sietve kértek sürgőnyileg a központtól segélyt, majd sürgőnyöztek a tüzoltóknak, kik csakhamar elnyomták a tüzet, aztán a szorongatott rendőroket segélyére siettek. A közös működésnek sikerült is a lángokat legyőzni, de mindkét részről tekintélyes számú, bár könnyű sebesülés árán.

Midőn a rend helyreállt, mintegy 40 lázongót fogtak össze, kiket azután a rendőrségi fogházba kísérték át. Csak hosszas keresés után sikerült megtalálni egy zughan elhúgyva a főczinkost, fején egy mély kardvágással. A gyújtogató péknek azonban sikerült elillanni.

Az egész ház borzasztó képét nyújtja a rombolásnak, zuzott ablakaival őszes-vissza hányt és tört butoraival. Megjegyzendő, hogy utóbbi időben igen szigorúan jártak el velük szemben, mert mindennap megvizsgálták minden egyes egyént orvosilag, miután egy Flecktyphus-eset fordult közöttük elő, mi szintén nem volt inkább.

**

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Greguss Ágost.

Táviratunk már tegnap jelentette a gyász-hírt, mely Greguss Ágost elhunytával a magyar tudományosságot érte. Közöltük életjárványának s munkásságának rövid vázlatát, most csak egyetmást mondunk el a közlötték kiegészítésül.

Greguss Ágost nevezetes helyet foglal el aethetika irodalmunkban. Egyike volt azon kevés, de lankadatlan szorgalmuaknak, kik a negyvenes évek végétől kezdve folytonos tevékenységükkel és kiváló tehetséggel igyekeztek európai színvonalra emelni bölcsészeti és széptani tudományosságunkat. A hírneves csoport közt egy sem volt, ki a fontos közvetítő szerepet több hivatással teljesítette volna, mint Greguss. Talán kevesebb volt tehetségében az eredetiség, mint társaiban s pályája kezdetén épen ez eredetiség hiánya miatt nagy tévedésekbe is esett, de mindazáltal nem érdemelte meg, hogy a később szépségsége izmosodott aetheticust, és gondolkodót mindig ifjúkori tévedésének fölemlítésével bánták.

A mi gyarlóság volt ifjúkori működésében, az tökéletesen feledésbe ment, nem ártott ő azzal legkevesebbet sem Vörösmarty és Petőfi hírnevének, sőt a könnyű czáfolatot lehetővé téve, a maga kárára használt is. Ő békével türe, midőn a törpességét, tudatlanságát vetették szemére, elismerte, hogy tévedett: erre nem minden ember képes. Nem volt benne legkisebb árnya sem a makacsságnak, megátalkodottságnak, ő volt az egyedüli, ki úgy a maga, mint a mások nézeteit teljes elfogulatlansággal tudta vizsgálat alá venni, s meggyőződése szerint meghajolni, vagy önéreztetés védelmére kelni. — Mekkora erény ez a philosophusban és kritikusbán, azt csak ők maguk tudják, — mi csak sejtjük a mindennapi tapasztalatok után.

1865-ön kezdődik minden körülmények között számottevő irodalmi munkássága, a ballada elméletéről írt kimerítő munkájával, melyben Greguss, mint önálló kutató, rendkívüli elmélettel felruházott író lép föl. Ettől kezdve egymást követték értékes munkái, melyek közül összegyűjtött tanulmányai, Arany balladának beható fejtegetései és töredékül maradt műve a „Shakespeare pályája“ magaslaknak ki.

Nyilvános működése munkásságának csak egyik ágát tünteti föl. Erejének nagy részét egyetemi tanársága foglalta le, hol az aethetikát adta elő, folyton tökéletesítve, javítva, újra meg újra szerkesztve lényeges alkalmatosságokat.

Hátrahagyott műveit illetően következőket írhatjuk:

A Franklin-társulat kiadásában most vannak sajtó alatt aphorizmai egy kis füzetben. Tanulmányainak harmadik kötete pedig, a mely Balladáról című esszait is tartalmazza, szintén sajtó alá van rendezve s Ráth M. kiadásában fog megjelenni. Fájdalom, a tudós író nem készíthetett el Shakespeare könyvének második kötetét, a mely az egyes darabok részletes tárgyalását tartalmazta volna, csak a tragoediákra vonatkozó, bizonyára bő jegyzetek maradtak hátra, a melyekből ügyes szakértő is csak hajjal állíthatna össze egy némileg összefüggő egészet. Az elhunyt maga is így nyilatkozott utolsó napjaiban. Más-kép áll aetheticájának ügye, a melyről hosszabbban beszélgetett s kijelölte a módot, a mely szerint a jegyzetekkel kísért, tehát némileg átdolgozott, lytographirozott kivonattól, mégis csak lehetne, óhajta szerint kell is, egy Széptan című művet kiadni. Greguss Á. Széptana tehát, a melyre két évtizede várakozik a tudományos világ, végre is meg fog jelenni.

A magyarországi műemlékek ideiglenes bizottsága című miniszteri engedéllyel „a műemlékek országos bizottságá“-ra változtatván, ehhez képest munkálkodása körét is tetemesen kiszélesítette s a hazai műemlékek gondozásában rendszeres működést szándékozik követni. A bizottság ugyanis legutóbb elrendelte, hogy azok a hazai emlékek, melyek vagy műépítészeti, vagy történelmi jellemük miatt a fentartásra méltóknak mutatkoznak, minőségük, hollétük és birtokosaik megnevezésével lajstromoztassanak, illetve kijelöltessenek s ezen munkát keresztülvitelével Henszmann Imre előadót, Geduly Ferencz titkárát és Szumrák Pál biz. tagot bízta meg. Ugyancsak abból az alkalomból, hogy a bizottság országosá vált s az egyes műemlékek megtekintése végett a bizottság képviselőjének jövőben gyakori utazásokat kell tennie, felterjesztést intéztek a miniszterhez az iránt, hogy a bizottsági előadó számára a hazai vasutakon és gőzhajókon szabadjegyet eszközöljön ki.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Sztupa Andor színtársulata január hóban Tordáról Fogarasra megy. Fogarason, mint levelezőnk írja — a Sztupa-társulat nagyon jó emlékekben van és remélhető, hogy a lehető legbüggöbbséggel fog részlesülni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 65. szám.
Kolozsvar, 1882. decz. 15.

Fatinitza.

Operette 3 felv.
Személyek:
Kancukov ... Márczell.

Herczegnö ... Halmainé.
Izzet pasa ... Vendrei.
Steipán ... Váradi Á.
Vladimir ... Örley Flóra
Goltz ... Németh J.
Mesemondónő ... Körösiné.

Kezdete 7 órakor.

LEGUJABB.

Budapest, decz. 13. A „Budapesti Közlöny“ holnapki száma közölni fogja a legfelsőbb királyi kázkázatot, melylyel Hieronymi Károly, a közlekedésügyi miniszternek államtitkáranak ez évi augusztus 4-én kért elbocsátatása elfogadtatik és annak sok évi, odaadó szolgálatai elismerésül a Lipót-rend közpékesztése díjmentesen adományoztatik. Ezzel teljesen befejeződik a folyó év nyarán a közlekedésügyi miniszteriumban beállott krízis. Ismeretes, hogy Hieronymi államtitkár Ordódy volt közlekedésügyi miniszterrel egyidejűleg kérelmezte elbocsátását. Hogy e kérelem csak most teljesített, abban leli magyarázatát, hogy a távozó államtitkár a miniszterelnök határozott kívánata tartotta meg e hó első napjáig az ügyek vezetését, hogy a személyváltozás által azok menete föl ne tartóztassék.

Hieronymi államtitkárral oly egyén távozik a hivatalból, a ki a magyar kormányhoz már annak fennállása óta tartozik. Mert már 1867-ben hivatott meg Hieronymi, az akkor még egész fiatal mérnök, Máramarosból a miniszteriumba, hol az első magyar közlekedésügyi miniszter, gr. Mikó alatt az elnökségben a titkári teendőket végezte. Szak-képzettsége és ritka erélye folytán szokatlan gyorsasággal emelkedett föl, mert már négy évvel később miniszteri tanácsossá nevezetett ki és ezen minőségében 1872-ben megbízott az államtitkári teendőkkel. A volt közlekedésügyi miniszter, Tisza Lajos volt az, a ki első tanácsosa kiváló tulajdonainak helyes megbecsülésével Hieronymit helyettes államtitkárra nevezte ki. Hieronymi nagyon sok érdemet szerzett közlekedésügyi politikánk fejlődésében. A kormány ennélfogva nem is szívesen látja távozni e kiváló érdemekkel bíró és tehetséges férfit.

Szükségtelen kiemelni, hogy e lemondás semminemű összeköttetésben sem áll a folyó hét eseményével. Hieronymi négy hó előtt adta be lemondását s a felség ebbe elhatározása f. hó 6-áról kelt. Az uralkodó elhatározásának bizelgő szövegezése és a Hieronymit ért magas kitüntetés hasonlóképpen bizonyíték annak, hogy érdemei egy a korona, mint a kormány részéről teljes mértékben elismertettek. A távozó államtitkár egyébiránt tagja marad a képviselőháznak s nyilvános működése az államszolgálatból való kilépésével előreláthatólag nem lesz befejezve.

Budapest, decz. 13. Br. Kemény Gábor közlekedési miniszter, miután Hieronymi államtitkár lemondása elfogadtatott, — a mint értesülünk — az államtitkári állást egyelőre nem szándékozik ismét betölteni. — A miniszter a közszolgálat érdekében Hieronymi Károly államtitkárnak hivatalból való távozásával egyidejűleg, az ügyosztályok vezetése körében több szükségesnek mutatkozó változást fog eszközölni. Miután ugyanis Hieronymi visszalépésével az ügyek vezetése nem lesz többé egy műszaki szakember kezében összpontosulva, a miniszter Bodoky Lajos országoszerző kitűnő és tapasztalt szakembernek ismert osztálytanácsost a második — vizépítészeti — szakosztály vezetésével bízza meg s ezen szakosztály eddigi vezetőjét Loveczky Adolf miniszteri tanácsost ismét az első — utépítészeti — szakosztály intézésével ruházta fel, míg az 1. szakosztály eddigi vezetője Olti Ferencz miniszteri tanácsos további intézkedésig szabadságot tartott.

NAPI HIREK.

Kolozsvar, decz. 13.

A mai szám tartalma: Az ultrák sajtója. — Országgyűlés. — A közgazdasági költségvetésről. — Megyei élet: Torda-Aranyosmező közigazgatási bizottsági gyűlése. — Színész-congressus. — A rzeszovi pör. — Szegények zsendése (bécsei levél). — Tudomány, irodalom. — Színház, zene. — Legujabb. — Napihirek. — Gyász-rovat. — Törvénykezési csarnok. — Idegenek névsora. — Csarnok: A csodaorvos; Szeichel beszéde (folyt.). — Közigazdaság. — Hirdetések.

Tárcza: A sajtó történetéhez (folyt.); Jules Janintól.

* A posta-igazgatóságtól. A közlő karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából beálló rendkívüli nagyforgalom folytán, a szállítványok rendes továbbíthatása céljából a kolozsvári postahivatalnál, folyó hó 15-től kezdve 1883. január 3-ig a felvételi zárdót azon küldeményekre nézve, melyek a kolozsvar-brassói irányban továbbítandók, esti 6 óra helyett — délutáni 5 órára teszem. Midőn erről a t. c. közönséget tájékoztatás végett értesíteném, egy-szersmind azon tapasztalatnál fogva, hogy a küldemények rendesen a késő délutáni órákban szoktak föladatni, tisztelettel fölkérem, miszerint a jelzett idő alatt küldeményeit inkább a délelőtti és kora délutáni órákban földadni sziveskedjék. Nemkülönb-fölhívom a t. c. közönség figyelmét arra, hogy az új évkor nagy számban postára földadott újévi köszöntések gyors kezelése és kézbesítése nagyon hátráltatja az által, hogy ezen köszöntések legnagyobb része névjegyalaku kisborítékokban helyeztetik el. Nagyobb borítékoknak használata ennél fogva e tekintetben a közönség saját érdekében is igen kívánatos. Nagy-Szeben, 1882. december 12. A m. kir. postaigazgató: Follért.

* Kolozsvar-megye téli rendes közgyűlése december 20-án délelőtti 10 órakor veszi kezdetét, a megye székházánál. A közgyűlés tárgyai a következők: 1) Kormányrendelet és leiratok, köztük a nagyméltóságú belügyminiszter leirata Kolozsvar-Monostor községnek Kolozsvar szabad királyi városhoz, továbbá Csucsa és Jegeristye községnek Szilágy megyéhez leendő csatlakozása tárgyában teendő véleményezés iránt. II. A közigazgatási bizottság felvétele jelentése a folyó év első feléről. III. Az igazoló választmányi jelentése a megejtett pótválasztások eredményéről. IV. Alispáni jelentés. V. Árvászeki elnök jelentése. VI. A főorvos jelentése. VII. Állat-egészségügyi jelentés. VIII. A számonkérő szék jelentése. IX. Mérnök jelentés. X. A jövő évi közmunka-előirányzat. XI. Törvényhatósági átiratok. XII. Más hatóságok átiratai. XIII. Keblígyek. XIV. Községi ügyek. XV. Választások és pedig: a) az igazoló választmányba öt tag. b) A közigazgatási bizottságba a kilépő öt tag helyett új tagok választása. c) A közigazgatási bizottságba egy tisztí ügyész helyettes. d) A b-hunyad-kolozsvári és tekei loáltási bizottságba egy egy elnök. e) Az adófelosztási bizottságba egy rendes és egy pótag. f) A bánffihunyadi kataszteri járási bizottságba egy rendes tag. g) Esetleg egy segéd-

szolgabíró választása a gyalui járásba. XVI. Egyesek kérelme. XVII. Indítványok.

* A városi képviselő-választások idejének meghatározása is egyik tárgya lesz a holnapki közgyűlésnek. Nem ismerjük e tekintetben a nézeteket, de hallottuk, hogy a választások a nagy hét-péntekjén, vagy a csónkahéten történnek. Ha már eddig nem ejtettek meg, mi mindenesetre alkalmasabb időnek tartjuk a csónkahét bármely napját a nagy hétnél s ennek főleg közvetlen az ünnep előtt eső napjainál. Mert tudjuk, hogy az ünnepek, s különösen a karácsonyhoz hasonló családi ünnepek előtt mindenki úgy el van foglalva, hogy a különben is részvételestől tanuszkodó szavazástól most még többen elmaradnának; s ha el lehet kerülni, nem kell a kedélyeket közvetlen az ünnepek előtt fölzavarni. Mindezeknél fogva óhajtanók, hogy a képviselő-választásokat a csónkahét valamelyik napjára tűzzék ki.

* Arany-ünnepély. Az unit. főtanoda ifjusága ma délelőtti 10 órakor „Arany-ünnepélyt“ rendezett a halhatatlan költő emlékére. — Ez ünnepélyen Főtiszt. Ferencz József püspök, az összes tanári kar, Mózes Andrásné, Kovács Jánosné urhölgyek stb. kívül megjelent az összes ifjuság. — A program minden egyes pontja: 1) Elnöki megnyitó. Csifó Salamon. 2) Ének, előadja a „Dalárda“. 3) Zene, az „Appolló kör“ által. 4) Szavallat, (Rachel siralma, Aranytól) Mózes Mihály által. 5) Ének, előadja a „Dalárda“. 6) „Arany János emléke“, felolvassa Tabakovics Géza. 7) Szavallat, (Dálnok bűja, Aranytól) Egyed Miklós által. 8) Zene az „Appolló kör“ által — a mellett, hogy kitűnően sikerülve, dícséretet szerzett a közreműködőknek, — bizonyoságot tesz egyuttal az ifjuság nemes lelkiületéről, midőn a halhatatlan nagyok emlékére kegyeletes ünnepélyt rendez s igyekszik emléküket kitörölhetetlenül beoltani az ifjú szívekbe. Ez ifjuság csak közélebről is nagy dícséretet szerzett a közönségtől, — bizonyoságot emléktáblával jelölt meg a halhatatlan Krizának születésnapját. S a midőn e kegyeletes tettektől gratulálunk, kívánjuk, hogy ily szellem lebegjen hazánk összes ifjusága felett.

* Természettudományi szakülés.

A kolozsvári orv. termud. társulat s az erd. muzeum-egylet természettudományi szakosztálya f. 1882. évi decz. 15-én, pénteken, d. u. 5 órakor az egyetem fizikai intézetében természettudományi szakület tart a következő tárgyakkal: 1. Dr. Kürthy Sándor: Az erdélyi Érczhegység trachyos közelei. Ismerteti dr. Koch Antal. 2. Parády Kálmán: E. Graff. Monographie der Turbellarien című munkájának ismertetése. 3. Koch Ferenc: A rakováci ügynevezett dolerites phonolithnek teljes vegyelemzése. 4. Gr. Csáky József és Tuba Károly: Electrolitok vezetési ellenállásának meghatározása telephonnal. 5. Dr. D. aday Jenő: Jelentés az erd. muz.-egylet megbízásából 1882. évben Erdély különböző vidékein tett crustaceologiai gyűjtések eredményéről. I. közlemény. 6. Dr. Mártonfi Lajos: Állattani apróbb közlemények. Bemutatja Dr. Entz Géza. Kolozsvar 1882. decz. 14. A titkár.

* Még egy sajtópör. Az „Ellenzék“ tegnapi (284-ik) számában „Demagogia“ cím alatt megjelent cikk miatt Szász Domokos sajtópört indított.

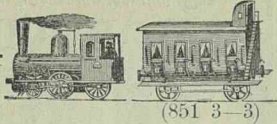
* Haladunk. Kolozsvar nemsokára eléri Londont, — a közben! Nehány nap óta egész napfogymást csinál a lomha kód, melyben a legmagasabb toronynak is alig látszik ki a lába vége. Ma pedig csaknem megakasztotta a betivarsát, mert a kukoricza zabnak, az 5 frtos új egy forintotnak, s a tyúk csak csirkének látszott. Dél felé eloszlott annyira, hogy hasznát vehettük szemünknek.

* Öngyilkosság. A m. kir. államvasútak apahidai állomásán alkalmazott Zbell pénztárnok ma reggel 8 órakor föbelötte magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

* A dévai állami tanítóképző tanári testülete decz. hó 17-én, Trefort Ágoston vall. és közoktatási miniszter tíz éves miniszterségének évfordulója és a tanítóképződe új épületének felavatása alkalmából ünnepélyt rendez, melynek sorrendje a következő: 1. Hymnus; éneklő a képezdei ifjuság dalkara. 2. Megnyitó beszéd, Réthi Lajos kir. tanácsos s tanfelügyelő ur által. 3. „Ábránd“ Atala operából; zongorán előadja Réthi Margit k. a. 4. „Bánkát“ opera, Erkel F.-től. Előadja a képezdei zenekar; a szóló-részt éneklő Szöllőssy Lajos, képezdei tanár. 5. Alkalmi beszéd, Hetye y Gábor képezdei igazgató által. 6. „Az urnak napja ez.“ Kreutzer K.-tól. Előadja az ifjuság dalkara. 7. Szavallat, Sándor József III. oszt. képezdei növendék által. 8. „Czigányné“ operából; zongorán négy kézre, hegedűkísérettel előadják: Réthi Margit k. a., Réthi Zsolt, Cserny Alajos képezdei zenetanár. 9. Nép-hymnus. Éneklő az ifjuság dalkara. Az alkalmi beszéd közben fog lelepleztetni az ünnepelt miniszternek Vigh Ferenc képezdei rajztanár által olajba festett arcképe.

H I R D E T É S E K.

Magy. kir. államvasutak.
ad. 52506—1882 sz.

Hirdetmény.

A m. kir. államvasutaknak jelenleg épülő gyéres-tordai szárnyvonalához tartozó következő létesítmények u. m:

1. három vonalórház,
 2. egy emeletes őrház,
 3. egy emeletes felvételi épület,
 4. egy szabadon álló árnyékszék,
 5. egy kút,
 6. egy áruraktár,
 7. egy rakodó ponk,
 8. egy baromrakodó-lejtő,
 9. egy hidmérleg,
 10. vízvezető csatornák élőállításának biztosítására nyilvános ajánlati tárgyalás hirdettetik.
- A létesítendő munkálatok költségei 32257 frt. 08 krra vannak előirányozva.

A tervek, a költségvetések, a szerződési tervezet és a munkák végrehajtásához kötött feltételek, valamint az ajánlati minta és a versenyteltételek a m. kir. államvasutak igazgatóságának műszaki osztályában (Budapest, sugárút 85 sz. földszint) továbbá a m. kir. államvasutak üzemeltetőségénél Kolozsvárt (fatér Plihal ház) a hivatalos órák alatt (reggeli 8 órától délutáni 2 óráig) megtekinthetők.

Ezen építkezés tárgyában teendő ajánlatok legkésőbb f. évi december hó 18-ikáig déli 12 óráig nyújtandók be alóírott igazgatóság pályafenntartási szakosztályánál (Budapest, sugárút 87 sz. I. emelet.)

Minden ajánlat bélyegezve, lepecsételve és következő felirattal ellátva nyújtandó be:

Ajánlat a gyéres-tordai vasút-vonal magas építményeinek létesítésére.

Csak az összes munkálatokra vonatkozó ajánlatok fognak tekintetbe vétetni.

A 800 frtnyi bántópenz a m. kir. államvasutak főpénztáránál vagy készpénzben, vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb az ajánlati tárgyalást megelőző napon, azaz f. é. december hó 17-én déli 12 óráig teendő le.

Az értékpapírok csak a napi árfolyam 90%-ával fognak számíttatni.

Posta útján beküldendő bántópenzek térti vevény mellett adandók fel.

Budapest, 1882. évi december hó 6-án.

Az igazgatóság.

Ajánlok én is a nagyérdemű közönségnek Báró
MARSCHALL-féle
MAGYAR PEZSGŐT,
Valódi Francia Pezsgőt,
jó Rumokat,
FINOM THEÁT
felelősség mellett, solid árban
(827 6—*) **SOMLYAY LÁSZLÓ.**

Birtokrendezési hirdetmények.

Sz. 5619—1882.
urb.

Hirdetmény.

(853 3—3)

Alföldi kir. törvényszék által közhírré tétetik, hogy Elekes helysége határára fekvő közlegelők elkülönítése tárgyában a volt földes urak részére jutandó illetőség arányosítási kulcsa felett tartandó tárgyalásra határidőül 1882. december 20-án d. e. 9 órája tüzetik ki, ezen kir. törvényszéknek, hová az összes érdekelték jelen hirdetmény útján megidéztetnek.

A gyulafehérvári kir. törvényszék, mint urbéri bíróságnak 1882. november hó 27-én tartott üléséből.

JOKSMANN NÁNDOR,
kir. törvényszék elnöke.

Báró **MARSCHALL GYULA** Nőgrád, Berczelli birtokán a legújabb tapasztalatok alapján berendezett pezsgőbor gyára, ajánlja

FRANCZIA MÓDSZER UTÁN

készült kiváló finom

PEZSGŐ BORAIT,

nevezetesen: Nonpareil, Qual. superieur, Crème Rosé, Carte Blanche, Carte Noir, Sparkling Hungarian fajait.

Kapható minden nevesebb fűszer és csemegeárú üzletben. — Nagyobb megrendelések intézendők a gyártelep képviselőihez:

Budapesten Izsipy Géza urhoz.

Kolozsvárt Komrád Gyula urhoz.

(753 10—12)

Igen czélszerű és hasznos

Karácsonyi és Ujévi ajándékok

a legjutányosabban egyedül

Csapó Sándor nagy bazárjában

— KOLOZSVÁRT, FŐTÉR. —

Férfi téli alsó ingek és nadrágok 1 frt 80 krtól 2 frt 30 krig. — Férfi téli harisnyák 50 krtól 1 frt 40 krig; hazai és angol készítményű férfi téli keztyűk 70 krtól 1 frt 80 krig; férfi téli sapkák és plüsch kucsmák 1 frt 20 krtól 4 frt; kötött keztyűk leány- és fiu-gyermekek számára 50 kr.; fiu gyermek siphák és plüsch kucsmák 80 krtól 2 frt 50 krig.

Bármely igényt kielégítő fekete és színes férfi-nyakkendők, fél- és tiszta selyem téli shawlok úgy férfiak, valamint hölgyek számára a legnagyobb választékban.

Teljesen berendezett utazó-tasakák, finom angol vadász-tarisznyák, vadász-palackok és poharak a legváltozatosabb kiállításban.

Angol és francia illatszerek, szappanok, báli és színházi legyezők tajokból, elefántcsontból, csontból, selyemből, dúsválasztéku pipereasztali czikkek s minden kigondolható czélszerű és hasznos tárgy

meglepő mennyiségben, jó és tartós minőségben a legjutányosabb árban.

(840 3—0)

WELLMANN GYÖRGY

szíjgyártó és bőröndkészítő

belmonostor-utca II-ik szám alatt Kolozsvárt,

Különösen ajánlom a legújabb divat szerint készült **HÁMAIMAT** magyar, francia, német és amerikai készítménymód szerint, minden gondolható díszítéssel, koronákkal, Monogramokkal vagy cimerekkkel.

A bel és külföld legelső és leghíresebb műhelyeiben mint segéd elegendő ismereteket gyűjtve, továbbá már tíz éve saját üzlettel bírván, és a legelső lóhámszerelvénnyel-gyárakkal, nevezetesen angol és francia különlegességek gyárosaival összeköttetésben lévén, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy minden

igénynek az elegancia, szoliditás, gyorsaság tekintetében a legelőször ár mellett eleget tehetek.

Egy pár finom szügyhám teljes fekete szereléssel, lapos bőr hámszíjjakkal, zablával és izzasztóval 55 forinttól 60 forintig.

Ugyanaz sárgaréz vagy fehér pakfong-kulcsokkal 65 forinttól 70 forintig.

Bizomány és ügynökség minden bel- és külföldi különlegességekre nézve, angol férfi és női nyergek, kantárok, kengyelcsíjjak, kengyelvasak, nyeregtekerek, nyereghevederek, czérna- és gyapjuból, vadász és takaró-hevederek, lóhálók, lómaszkok, lótekerek korona- vagy monogrammal szerelve; ló-

nyíró-gépek, lovagló és kocsizó ostorok, stráfszíjjak, térdvédők, kötőfékek, lókötszerek és köszvénynedv (Restitutions fluid) nyeregszappan stb.

Mindenféle hám, nyereg, koffer, táskák s többféle e szakba tartozó tárgyak javítása gyorsan és olcsón eszközöltetik. Levélbeli megrendelések a legpontosabban pakolási költség nélkül teljesíttetnek.

Díszítések, koronák, monogrammok gyári áron külön számíttatnak.

(794 2—3)

MINDENNEMÜ

gyomorhajban szenvedőknek,

különösen étvágyhiány, emésztési nehézségek ellen az ép oly kellemes, mint jó határu kir. szabadalmazott

GYOMORERŐSÍTŐ-LIKÖR

ajánlatik.

Egy palack ára utasítással együtt 60 kr., kapható Török József gyógyszerész úrnál és minden nagyobb fűszerkereskedésben, úgy szintén a készítőnél Kánn Lipótnál Budapest, váci-körút 66. sz. a.

Kapható továbbá Csiki Lukács úrnál Kolozsvárt, Stein David úrnál B.-Hunyadon, László Márton, Pakulár Gergely, Pojlák D. Papp Rudolf úrnál Szamos-Ujvárt, Tannenhaus M. úrnál Deésen. (768 10—10)

KÁVIÁR!

A kaviár élvezete nálunk még korántsem bir oly elterjedéssel, a milyennel ezen pikáns egészséges és étvágyat gerjesztő élvezeti czikk a külföldön bir. Ennek oka kétségtelenül ama magas árban rejlik, melyen a kaviár eddig nálunk elárúsított. A tisztelettel alulírottak sikerült közvetlen összeköttetései folytán ezen czikket oly kedvező feltételek alatt Magyarországra importálni, hogy azt 100%-al olcsóbban képes szállítani, mint a helybeli kereskedők. Ily olcsó árak mellett a kaviár mielőbb nálunk is annyira el fog terjedni, mint a külföldön, a hol nemcsak a gazdagnak képezi csemegéjét, hanem minden néposztálynak is egyik legkeresettebb élvezeti czikke.

Kaviár I. r. nagysz. friss, hűtődobozban á 1 font tiszta súly 2 frt horodcskában á 8 " franco 14 " 50 (737 15—25) **FLESC H.** Kaviár importeur Budapesten.

Korff Ágost-féle bremi Császárolaj.

• nem robbanó Petroleum! •

Teljesen tiszta, szagtalan és veszély nélküli égő olaj.

Minden más Petroleummal összehasonlítva, kizár minden robbanási veszélyt, mely minden más Petroleumnál előfordulhat s anynyi szerencsétlenséget okoz mai napig is.

Ezen kívül a Császárolaj

világító képessége is nagyobb a más Petroleuménál és sokkal tovább tart. Ennél fogva olcsóbb is.

ELŐNY még az, hogy nem szükség hozzá UJ világító-készülék. Mindenféle Petroleum-lámpában használható.

Nagybani vételnél egy kiló ára **36 kr.**
10 kilóig " " " **38 kr.**

Erdély részére

kizárólagosan és egyedül csak

Csiky Imre

kereskedésében kapható Kolozsvárt.

Ennél fogva a városban mások által árusított Császárolaj hamis, nem valódi, hanem csak Petroleum.

(865 1---3)

Minden ember szeméire

néző a legnagyobb fontossággal bír a Groszbreitenbachban Thüringenben lakó Ehrhardt Traugottnak 1822. év óta világhírű valódi Dr. White-féle szemvize.

Kapható kis palackban Nagy Adolfr ur gyógyszerárán Makón.

Világosan csakis Ehrhardt Traugottnak Dr. White-féle szemvizet kell kennei.

Lovélkivonatok: Ehrhardt Traugott urnak. Köszönvén az Ön által készített valódi Dr. White-féle szemvizből utolsó küldeményért örömmel jelentem, hogy szembajomból tökéletesen kigyógyultam és szívőből kívánom, hogy minden szembajban szenvedő ezen egyszerű, de kitűnő hatású gyógyszerrel tudomást nyerjen, miután ezen szer megérdemli, hogy mennél nagyobb körben megismerjék. Kérem (követk. a megrendelés) New-York (Amerika) 1880 decz. 4-én Seyschab György m. kir. képviselő. Továbbá az Ön által készített valódi Dr. White-féle szemvizből nekem küldött adag oly kitűnő hatású volt, hogy ezennel kérem (követk. a megrendelés) Sieburg Köln mellett 1880. novmb. 18-án Hofm eister fogházfelügyelő s. k.

(234 12—12)

Hirdetéseket

a legolcsóbb árban elfogad a kiadóhivatal.

Ugyanott megrendelhetők

UTASÍTÁS

az erdei kihágások feljegyzésére szolgáló erdei rovatos napló

HIVATALOS KIADÁS.

Kemény táblába kötve

Ára 70 kr.

Postán küldve bérmentve 80 kr.

Tíz példány megrendelésénél 10 % engedmény.

szolgálati

cseléd könyvek,

melyek nagy mennyiségben készletben vannak.

Legfinomabb, sötétzöld, nagyszemű és illatos, erős VALÓDI CUBA-KÁVÉT

küldök postán vám- és bérmentesen utánvétellel 4/5, kis csomagban

1 frt 80 krért kilóját.

Továbbá: NARANCSOT 30—40 darabot, CITROMOT 40—50 dbot; finom friss messinai gyümölcsöt 5 kilós kosarakban, vám- és bérmentesen

kosarát 1 frt 80 krért.

R. MAITI TRIEST.

(668 19—20)

Csak WITTE-nél!

Számos vevőim és fiókraktáram nagy áru fogyasztásáért a legnagyobb czégeknek, kiknek gyártmányai szépségük és olcsóságuk által minden kiállításon kitüntettek, indítatva érezték magukat, nekem a főraktárt „Karácsonyfa-diszítésekkel” átruházni, a mit én a nagyérdemű közönségnek ezennel szíves tudomására hozok s egyszersmint bátorodom a következőkre figyelmeztetni:

Karácsonyfa-diszítés

Walkür-haj, az egész fa körül aggatható csillámló, 280 méter 40 kr., kisebb tekercsekben 30 kr., 4 színben.

KRISZTUSKA-HAJ, ágakra való, igen szép dísz. Csomója 10, 20, 30 kr.

Karácsonyfa-diszítés

Bonboniéresek 1000-féle gyönyörű alakokban és színekben, mint doboz, hegedűk, kosarak, kalitkák, lámpák stb. aranyba stb. 1 drb 5—6 kr., 1 dobet 50—60 kr., finomabbak 1 drb 10, 15, 20 kr., 1 dobt 1 frt, 1,50, 2 frt. színes üvegekben, állású gyönyörű színekben; matt ezüstben 1 drb 10, 15, 20, 25, 30 kr., 1 dobt keverve 1 frt 50 kr., 2—3 frt.

Karácsonyfa-diszítés

Jegenyefenyő Arannyal és ezüsttel behintve, horoggal 10 drb 50 kr., 25 drb 1 frt, csinos arany és színes lámpák és csillagok stb. 1 drb 3, 4, 5, 6, 8 kr. Uj! Crystall jégrendek, természetesen 1 drb 10, 15, 20 krajczár.

Karácsonyfa-diszítés

Golyó-Reflektorok Gyönyörű anilin színekben 10, 20, 25 vagy 50 darabban, csomagolva egy csomag 1 frt 10 kr. — Arany- és színes-tojások bronz-horgony 1 dobt 75 kr., diók és jeges gyümölcsök 1 carton 50, 75 kr.

Karácsonyfa-diszítés

Kis Karácsony bábok Karácsonyfa-ra aggatható. 10, 15, 20, 25 kr., csinos mozgatható harlequinok 20 kr., Kis hintázó-lovak stb. 15 kr., nagy eredeti karácsonybábok 50 kr., 1 frt, 1 frt 50 kr., még nagyobb 2 frt.

Karácsonyfa-diszítés

Lebegő Angyalok. Finom vászából, hajfirttel, mozgatható arany szárnyakkal, 1 drb 60, 75 kr., 1 frt, 1 frt 50 kr., nagyobb 2 frt 50 kr. Óriás Angyalok (különlegesség) 1 drb 5 frt 50 kr., 8 frt, 10 frt 50 kr., 15 frt, 20 frt.

Kis Angyalok 15, 20 kr., mozgatható szárnyakkal 30, 40 kr.

Karácsonyfa-diszítés

Gyémántpor, az ágakra hintve a fát úgy megfényesíti, mintha jégből volna, 1 csomag 10 kr., aranypor 1 csomag 20 kr., a fák gyors felakasztására, Brillant drot 1 csomag 100 drb 18 kr., egyszerűbb akasztók 100 drb 10 kr. Uj! Brillant zsinór 1 tekercs 20 kr.

Karácsonfa-világítás

Brilliant Reflex-Gyertyatartók 1000 színben ragyog, brilliant csillagokkal 64-szeresen csiszolva. Gyertyáknak 1 carton 10 drbkal kiválasztás szerint No. I. 50 kr. No. II. 90 kr. No. III. 1 frt 50 kr. Brillant gyertyák nélkül 1 drb 5, 10, 20, 30 kr. Óriás csillagok 60 kr., 1 frt, 1 frt 50 kr.

Karácsonfa-világítás

Gyertyatartók gépezettel szép színesen, bronzirt alakokkal, állatokkal stb., stb., 1 carton 10 drb ára 40, 60 kr., legfinomabb 80 kr., 1 frt. Patent gyertyatartó, egyszerűbb, ruganyos szerkezettel 10 drb ára 30, 50 kr., gyertyatartók ruganyok nélkül 1 drb 10, 15, 20, 30 krajczár.

Karácsonfa-világítás

színes viasz gyertyák 12 drb ára 10, 20, 30 kr., Színes parafagyertyák 2 óráig égő, 30 drb ára 50 kr. Színes lámpák 2 óráig tartó, felakasztható 10 drb ára 85 kr., nagyobb 10 drb ára 1,20.

Karácsonfa-világítás

Karácsonfa-Lámpák színes üveggel, állású és elégheztelen, 1 carton 10 drb 1,50, 2 frt gyertyával. Mintadarabok carton árakban kapható. — Lámpások különböző alakokban és színekben, igen csinosak, 1 carton 10 drbál 50, 75 kr. gyertyával. 1 frt.

KARÁCSONYFA-VÁLASZTÉK!

Egész feldíszítési választékot összesen 100 drbál 3 frt 50 kr., 5 frt 50 kr. Ugyanez izlésebb választék, válogatott darabok 8 frt 80 kr. Minden fentebbi tárgyakból összeállított Brillant-választék 12 frt, 15 frt, 18 frt, 25 frt.

Egész Karácsonyi-Tombola különféle játékokból tőnyerménnyel 5 frt, 7 frt 50 kr. és 10 frt.

Specifikált árjegyzékek ingyen és franco küldetnek. Megrendelések azonnal eszközöltetnek készpénz vagy utánvétellel mellett 10 frton felüli megrendelések franco küldetnek.

Viszont eladónak olcsóbban számíttatik.

Szíves vidéki megrendelések legfeljebb december 18-ig kéretnek!

(841 3—3)

WITTE EDE Bécsi. Kärntnerstr.59.

Eladó tűzi fa.

Jó, olcsó és pontos méretű hasáb tölgyfa, 4 köbméteres, öle 10 frt, házhoz szállítva. Megtekinthető k-torda-utca 28-dik számú kőkerítéses raktárban, a temető alatt. Megrendelhető kötő-utca 1. szám alatti háznál.

(796 6—8)

Özv. Sárközinénél.

Irodalmi ajándékok Karácsonra és Újévre részben leszállított árakon!

STEIN JÁNOS

KÖNYV- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉSÉBEN

(az erdélyi részek legkiterjedtebb könyv- és zenemű-telepe)

KOLOZSVÁRT

(846 4—14)

Nagy választékban kaphatók:

Ajándékoknak ALKALMAS KÖNYVEK a hazai és külföldi irodalomból.

Ifjúsági iratok, Képes könyvek, Diszkiadások, Képes díszművek, Gyémánt kiadások, Ima- és Ájtatossági könyvek, Anthológiák, Fénykép-gyűjtemények, Diszkrét és olcsó kiadású zeneművek, Naptárak, Földtekék, Atlaszok, Rajzminták sat., sat.

Könyv- és zeneműjegyzékek ingyen és bérmentve.

Videki megrendelések azonnal és a legpontosabban teljesítetnek.

Előfizetések minden bel- és külföldi hírlapra, folyóiratra és divatlapra jutányos áron eszközölhetnek.

Leghasznosabb karácsonyi ajándék!

3 frt ELŐLEG és 1 „ heti törlesztés mellett

AMERIKAI EREDETI

SINGER

varrógépek kaphatók

csupán egyedül

a gyár vezérügynökénél:

NEIDLINGER G.,

belközép-utca 5.

Eredeti SINGER GÉPEK

más helyt

NEM TALALHATÓK!

(825 7—*)

Legnagyobb cipőüzlet

Kolozsvárt

Ferenczi Ignácznál

főtér 26. sz. a.

Megrendelések

minta cipő vagy

mérlek után pon-

tosan és jutányo-

san elkészítetnek

(708 10—*)